

Taxa postală plătită în num. No. 224.713-929. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 18. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, évre 600, egészévre 1200. Földre: Havonta 1, negyedévre 6, egészévre 12. Adófizetőknek díjazás van. KELET az erdélyi zsidóság egyetlen napilapja, melynek kiadása a zsidó népességének érdekeit szolgálja. Előfizetéseivel együtt...

Dr. Árnáster Robert Budapest Diutór 2 11 e 8

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentelen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Matei Milcu 21. Szerda, 1933 szept. 20. 5693. ÉV ELUL 29. XVI. ÉVF. 215 SZÁM.

VILÁG TÜKRE

Négy portré II. Hermann Göring

A politikai akció rangjára feltolakodott állatiaságot keresve sem lehetne jobban tanulmányozni, mint Göring fizikai megjelenésében, vagy valamelyik beszédében. A hüligen szitkozódás neki áll legjobban a mikrofon előtt, a szószéken, vagy a lábbal írott intervjúkban, amelyeket az újságíróknak még alaposan meg kell fésülniök a helyesírás és a mondatszerkezet szempontjából. De úgy mint ő, valóban csak kevés német tud szitkozódni.

Hermann Göring 1983 január 12-én született, a bajorországi Rosenheimben. Apja miniszter volt, egyik tartományi kormányban, majd Bismarck felfedezte és a német birodalom gyarmatosítási kormánybiztosává nevezte ki. Az ifjú Hermann a karlsruhei kadetiskolába küldték. Innen a híres berlin-lichterfeldi kadetiskolába került. Kiváló sportolónak mutatkozott, Tizenöt éves korában megmászta a Mont Blancot és csak a tornából és katonai gyakorlatokból kapott jó jegyei segítették át egyik osztályból a másikba. A világháború akkor lepte meg, midőn éppen főhadnaggyá nevezték ki. A lövészárokban reumát szerez, szanatóriumba kerül, majd az egyik repülőszázadnál jelentkezik szolgálati tételre ismét. Egy Focke géppel felderítő utramegy, lelovik és gépe két ellenséges állás közé esik. Súlyos sebesüléssel kerül ismét a front mögé és megkapja a Pour le Mérite rendet. Legnagyobb katonai kitüntetés, Repülőrajának átadását megtagadja a franciáknak, megszegi ezzel a versaillesi szerződést.

1920-ban a svéd légügyi szolgálat (A Svenska Lufttrafik) szolgálatába áll, mint szakértő. A Roekelstad kastély melletti tóra kényszerleszállást végez és itt megismerkedik Fock svéd báróval, akinek szívét és kezét meghódítani egy pillanat műve volt. A báró 1931-ben tuberkulózisban halt meg. 1921-ben visszatér Münchenbe, közgazdaságot és történelmet tanul, megismerkedik Hitlerrel, sutba dobja a könyvet és kinevezeti magát a rohamcsapatok parancsnokává. 1923 november 9-én, az első hitlerista puccs alkalmával megsejül, Olaszországba menekül és értékes relikviákat teremt magának a száműzetésben.

Innen Magyarországon, Lengyelországon és Dánián keresztül, feleségével együtt Svédországba megy és ott marad 1927-ig, amikor is az általános politikai amnesztia ismét megnyitja előtte Németország kapuit. 1928-ban egyike lesz a nemzeti szocialisták tizenkét képviselőjének. Mint a „Pour la merite”-tel kitüntetett repülőkapitány, könnyen teremt kapcsolatot a Hindenburgot körülvevő katonai klikkhez. Fényes házat vezet, nagy lábon él felesége is jelentős segítségére volt ebben. 1932 november 6-án hat szökevényekkel a Reichstag elnökévé választják. Ma Hermann Göring birodalmi légügyi miniszter és Poroszország miniszterelnöke, Hitler jobbkeze. A fizikai külső szempontjából egy Niebelung-mondabeli teuton. Az intellektus szempontjából egy tökéletes hüligen. Zajos élete során megjárta már néhány ideggyógyintézetet is, ahol dührohamaival csillapították. Poroszország miniszterelnöki minőségében magának tartotta fenn kizárólagos jogot afelől, hogy a berlini és vidéki színházakat igazgassa, az igazgatónak kinevezze, kiváltsága a darabokat és kijelölje a színésznőket az egyes szerepekre. A színházi kompetencia kérdésében esős és szétközösbe is kerül Göbbelsszel, aki a népfelvilágosítási minisztere és ugyancsak ambiciózus ember. Az egész antihitlerista Németország nevet azon a páratlan eseten, hogy a porosz miniszterelnök és birodalmi légügyi miniszter hónapokon keresztül kizárólag színházi kommunikációval, színésznőkkel, a dramaturgia és a rendezés problémáival foglalkozik. De

A liberális párt közeli kormányrajutását jósolja a bukaresti sajtó

Vaida letiltotta a küldöttséget, mely elakarta vinni hozzá a szovétai határozatot. Bratianu György és Duca Szinájában kibékülnek?

Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. (Az Uj Kelet tud.) Politikai körökben egyre erősebben állítják, hogy a két liberális párt egyesülése és kormányra kerülése közvetlenül küszöbön áll. Az Adevarul a liberális párt köréből úgy értesül, hogy a szinajai Peles-ünnepélyeken Duca és George Bratianu között a kibékülés megtörténik. A Lupta már arról is tud, hogy a liberális pártnak bizonyos feltételeket kell figyelembe vennie kormányrajutása esetén. E feltételek szerint Gogának kellene biztosítani a belügyminiszeri tisztséget, a hadügyminiszeri tisztséget Stefanescu Amza tábornoké, a főváros polgármestere pedig Dobrescu maradna. Dinu Bratianu véleménye szerint ilyen körülmények között a liberálisok nem fogják vállalni a kormányzást.

Vaida Pop Ioan államtitkár bizta meg, hogy Maniuval békítő tárgyalásokat folytasson. Pop Ioan állítólag jelen volt Conopon Maniunak Pop Cicsó Istvánnal való tárgyalásain, de ezek a tárgyalások semmiféle eredményre nem vezettek. Pop csak ma fog hazatérni, hogy informálja Vaidát tárgyalásai eredményéről.

Vaida szencziós távirata
A második érdekes hír szerint Vaida táviratilag letiltotta azt a küldöttséget, amely a szovétai határozati javaslatot akarta elvinni hozzá Călimanestjébe. A Valer Moldovanuhoz intézett távirat a következőképpen hangzik:

„Köszönöm a figyelmét. Tudomásul vettém a lapokból. Kérem, ne farszasszák magukat. Itt kurán vagyok.”

A távirat politikai körökben méltó tiltumást keltett. Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. Titulescu Szinájából ma telefonbeszélgetéseket folytatott Párizssal és Genffel. A külügyminiszter a késő esti órákban érkezett Bukarestbe.

Bolgár-román-jugoszláv szövetség készül, vagy Bulgária csatlakozik a kisantanthoz?

Beavatottak szerint a bolgár királyi pár belgrádi fogadtatásának óriási jelentősége van. Boris király is meg fog jelenni a Peles-kastély ünnepségén

Belgrád, szeptember 19. A jugoszláv fővárosban hírek vannak forgalomban arról, hogy új külpolitikai csoportosulás van kifejlődésben, amely közelebb hozná egymáshoz Bulgáriát, Romániát és Jugoszláviát.

kisantant kormányférfiakkal. A lapok közlik, hogy Bulgária, amelyet a görög-török közeledés nyugtalanít, közeledni akar a kisantanthoz, ha nem akar egyedül maradni. Ezt a meggyőződést szerezte Boris király nyugati európai utában.

A híreket a bolgár királyi pár belgrádi pályaudvari fogadtatás lefolyásának tényére építik. Arról beszélnek, hogy a Balkán-félszigeten a királyi család közelebb kerül a királyi családhoz, hogy Boris király is meg fog jelenni Szinájában a Peles kastély jubileumi ünnepségein. A királyi pártjának utazó bolgár kormányférfiaknak kétségtelenül alkalmuk lesz megbeszéléseket folytatni a Szinájában konferenciázó

— Világkongresszus a fajgyűlölet ellen. Bécsből jelentik: Az antiszemita elleni küzdelem híres előharcosának, Therese Harrand asszonynak a kezdeményezésére már megtörtént az előkészület, hogy a fajgyűlölet elleni világkongresszust összehívják. A kongresszus, amely ez év őszén ül össze, az összes országokból hívott delegátusokat.

Madgearu figyelmeztetése

A külföldi hitelezőkkel nagy baj van. Hetek óta folyik Párizsban a macskamegér harc. A kormány kiküldöttjei kifordították zsebeiket is már, de a hitelezők tanácskodnak. És meglepően azzal érvelnek, hogy ők jóhiszeműen kölcsönöztek. A kormányt idegesíti a párizsi huza-vona. Madgearu pénzügyminiszter — akinek tehetségénél csak a temperamentuma nagyobb — erőteljes beszédét mondott a minap a külföld felé.

„Figyelmeztetem a hitelezőket — mondta —, hogy semmi esetre sem fizetünk. És ebben a kérdésben az egész nemzet a hátunk mögött áll.” Nemfizetésről lévén szó, az adófizető polgárok talán csakugyan odaszállingózának ebben az ügyben a pénzügyminiszter háta mögé. Madgearu nem beszélt a levegőbe amikor ezt mondta. Nem értjük viszont: miért van szükség a nemzetre a nemfizetésnél is? Hogy a külföldnek imponáljunk? Nem volna egyszerűbb, logikusabb, meggyőzőbb, kinyitni a hitelezők előtt a bőséges hangulatu államkasszáját? A külföld még azt találná hinni, hogy nem akarunk fizetni. És tévedne.

A nacionalizmus interpretálása

Iorga professor nyilatkozott a nacionalizmusról. A professor úgy véli, hogy a hazaszeretet magában foglalja az ember-szeretetet is. Elméletben legalább.

Mert azt Iorga is tudja, hogy a gyakorlat — jaj — egészen másképpen fest. És ezt mondja: „Ha a nacionalizmust úgy fogják interpretálni, ahogyan ma tesszik, úgy néger és kínai rendőröknek kell majd idehozni, nehogy felfaljuk egyik a másikat.”

Ez egyenes, nyílt beszéd. Románia egykori miniszterelnöke ismeri a mai európai civilizáció teljes és tragikus csődjét. Mert a nacionalizmust „ugy” fogják interpretálni, ahogyan ma tesszik. Nincs remény arra, hogy bölcsek emberek megjavítsák azt, amit a demagógok elrontottak.

Es ha „ugy” interpretálják, következik, hogy „fel fogjuk falni egyik a másikat.” Helyesebben „egyik” azt a bizonyos „másikat”, aki számszerűleg győztes és akit mindenki magára hagy irtózatos védőharcában.

Mindenki? Nem. Iorga professor remél. Reméli, hogy a néger és kínai rendőröknek majd megessik rajtuk a szívük. Ő beünnök bizzunk és remélünk tehát: új esztendőnek biztató küszöbén. És énekeljük a zsolttárral: „Nachmi, nachmi, ami...”

Az écselpüspök intelme

Vilna lengyel város, a lengyel köztársasághoz tartozik, de lakói zsidók és főleg litvánok. Nagy problémája a két szomszédállamnak a város. Litvánja magának reklamálja a lakosságának nemzetisége miatt, Lengyelország ragaszkodik hozzá főleg stratégiai okokból.

Mindig ebben a vonatkozásban lehetett olvasni Vilnáról. Most más szempontból kell Vilnáról megemlékezni. Szeptember tizenharmadikán a közeli Augustovban nagy katolikus ünnepségeket rendeztek és ezekre a hívek ezrei gyűlekeztek és sok száz pap. Vilna érsek-püspöke, Jalbyszkosky a monstre-gyűlésen beszédet tartott, amelyben foglalkozik a zsidókérdéssel is. Ilye-

neket mondott: „A lengyel népnek nem szabad példát vennie más országok fajgyűlöletéből. Lengyelországban polgári kötelesség, hogy fajra és vallásra való tekintet nélkül tiszteljék és becsüljék egymást az emberek. Nyessimre — mondotta beszéde során — nem kellene külön felhívni hívei figyelmét, de olyan idöket élünk, amikor

politikai rendszerek a legnagyobb erkölcsötleniséget, a fajgyűlöletet irják zászlójukra. Ime, a klérus, amely valaha ellenünk volt, most valósággal miltáns módon mellénk áll. Idök jele ez. Jel arra, hogy mindennek, aminek köze van a morálhoz, össze kell fogni a legnagyobb erkölcsötleniség, a gyűlölködés ellen.

attanásos

höz helyett. amul. ader. on mitszerait. on kapható.

forradalmárok, ugy- artino nem számít. ra sem. szerint a latin-ame- atók szövetsége til- t Roosevelthez. szavukat az Egye- anyának Kubához el, a hajóhad kubai es az ország függet e miatt.

sorsjáték

sa. szeptember 13. mai huzasan a kö- tek: 80 ezer lejt a 31.879. 15 ezer lejt

Albániának

3. Olaszország új Albániának költ üntetésére. A költ illo alban arany- multán kell

kongressz- Brassóban

tember 13. Az fogtechnikusok atán a brassói 3. szám alatti alakuló gyűlései- összes, égetően tartárgyalják. A esnek az autori- gtechnikusok, a es rokonfoglalko- Brassó városa a kongresszus

egyház is az árja

ust. A német evan- elfogadott s ár amaz törvény nem árja szárn- akinek felesége papi, vagy tiszt- lehet az egy- llásban levőket. ek nem felelnek A papoknak és nek tanúságot rendelkezési amhoz való hűsé-

3. A niurnbergi rtrnapon Hitler zászlót adott Brassburg! Né- eseményt csak alosan Párizs- Poncet berlini felénk Neurath előtt s tiltako- szembeni bar- en. és Lapkiadó Rt. Strada Baron 0. Telefon: 9-77.

mindez nem segít: a színházi kulisszák, a színésznők selymes suhogása az egyetlen nagy szenvedélye lett Göringnek.

Mióta a náci hatalomra kerültek, egyetlen komoly műve Göringnek a Reichstag felgyújtása volt. Ezt február 27-én vitte véghez, a rohamcsapatok „fekete szekciójának” néhány tagjával, s ezzel egy modern Herostates nemzetközi reputációját szerezte meg magának a határon kívül, a rohamcsapat-bandák úszinté csodálatát pedig a határon belül. A Reichstag a demokrácia és a parlamentarizmus szimbóluma volt, amelyet Göring halálosan gyűlöl. Itt mondták el békebeszédüket Walter Rathenau és Gustav Stresemann, itt tartották gyűjtő leninista beszédeiket Torgler, Neumaan és Pick és innen adminisztráltak katolikus papok a német birodalmat. Egy évtizeden keresztül a német köztársaság parlamenti mechanizmusa a nyugati demokrácia: Anglia, Franciaország, Amerika tehát a német birodalom ellenségeinek mintájára működött. A császár volt tisztjeinek haragja, akiket a demokrácia a kinyugdíjasok vegetatív életére ítelt, nem ismert határt. Bár az acélszakosok, a volt frontarcosok évenként kétszer is felvonultak, a katonai gyakorlatokat bevezették az ifjúság közé, a katonák hatalma csaknem a zéróra volt lecsökkentve. Az államot formailag egy fiatal demokrácia vezette.

Hermann Göring a hadseregből került ki. Viselkedése, kedvence uniformisa, a gigantikus test fölött ékelkedő tiszti jelvényekkel, kokainnal és berlini színészekkel rendezett orgiák az örök katonát leplezik le Poroszország mai miniszterelnökében. A káplári elhivatottság a legapróbb életmegnyilvánulásokban is jelentkezik szokott.

Ezt a kokainista repülőkapitányt, az örültekházának volt lakóját alapos gyanúkok alapján vadolja a demokrácia azzal, hogy felgyújtotta a Reichstagot, Göring február 27-én a Reichstag elnöke volt. Ebbeli minőségének megfelelően az elnöki lakásban lakott, amelyet földalatti alagút kötött össze a Reichstag központi épületével, ahol a tűz kiütött. A parlamentaris rendszerrel és a Reichstag épülettel szembeni gyűlöletét az impulzív Göring több ízben is kinyilvánította. A parlamentaris alkotmányos rendszert hitlerista körökben a hatalomrajtás legfőbb akadályának tekintették. Szükség volt egy ürügyre, amelynek segítségével törvényen kívül lehetett helyezni a szociáldemokratákat és kommunistákat, a kikbe egy államesiny esetén elkerülhetetlenül beleültöztek volna. A náci nem felejtették el Hitler és Kapp tábornok 1923-as próbálkozásának siralmas végét. Az általános munkássztrájk 24 óra alatt likvidálta az ősz tábornokot, aki azt hitte, hogy győzelmesen vonult be Berlinbe, a Bradenburgi kapu alatt. A Reichstag felgyújtásának ürügye alatt fogantatották a kivételes intézkedéseket a szociáldemokraták ellen s az így keletkezett általános zavar tette lehetővé, hogy a nemzeti szocialista kisebbség erőszakos, meghamisított választásokat levezetve, magához ragadja a hatalmat. A nemzeti szocialista párt így is csak 44 százalékat kapta meg a szavazatoknak, bár hatalmas ösztöngyűléseket tartottak, minden propagandaszóközvetítő felhasználták és megkapták a kételkedő szavazatait is a hegyeken gyújtott tüzekkel, amelyek a tömeg számára egy új korszak, sőt maga a messiás eljövételt hirdették a választás előestéjén. A Reichstag felgyújtása megteremtette a réveteg közvéleményt. Úgyesen terjesztett hírek beszéltek arról, hogy a marxisták megmérgezték a kutakat és legvagyabb akarják röpiteni a földalattit, a villamosokat, tehát a nép közlekedési eszközeit... Mondanunk sem kell, hogy a tűz helyszínére elsőnek Hermann Göring érkezett meg, aki egy műparadiesombeli kijózanodott lump nyugodtságával adta ki a rendelkezéseket.

Kit tartóztatott le Göring a tűz miatt? Van der Lubbe.

Ki ez a Van der Lubbe.

A letartóztatása pilanatában felvett fotográfiák esavargónak tüntetik fel. Csavargó, akinél példás tisztaságú hollandiai utlevél van és a rongyos ruha tépett zsebeiben gyűretlen, érintetlen igazolvány, amely arról tanuskodik, hogy Lubbe 1925 óta tagja a hollandiai kommunista pártnak. Midőn a külföldi lapok leközltek az utlevél fényképét, a holland sajtó egyöntetűen megállapította, hogy az hamis. Van der Lubbe nevet olyan helyen írással vezették rá az utlevélre, amelyet nem ismer a holland nyelv. Göring nagy sietségében elfelejtett szótárba nézni, vagy egy holland nyelvspeciálitást megkonzultálni. Ez a kis ortográfiai lapsus megerősítette a feltevést, hogy Van der Lubbe nem is Van der Lubbe, hogy a

Reichstag felgyújtása egyike azoknak a sötét ügyeknek, amelyet egyszer egy évszázadban fordulnak elő még ezen a földkerekségen is. A német fasizmus vezetői klasszikus típusai a kalandoroknak.

Dr. Bell, lettországi kalandor leleplezése majd titokzatos körülmények között való legyilkolása, amelynek tettesei sohasem kerültek elő. — kellően megvilágították a birodalmi gyűlés a Reichstag palota felgyújtásának misztériumát. Dr. Bell Alfred Rosenberg barátja és tanácsadója volt. Ő hozta össze Sir Henrik Deterdinggel, akinek szubvenciói ugyancsak segítettek a náciokon. Negyedórával a tűz kitörése előtt dr. Bell összegyűjtötte a Reichstag közelében, az Adlon szállóban lakó újságírókat és figyelmeztette őket, hogy a képviselőház épületében gyűjtögetnek. Az újságírók alig tíz percet vártak és néztek a megadott irányba és már meg is jelentek az első lángnyelvek az épület tetején. Bell dr.-nak ez az előrelátása gyanus volt a külföldi újságírók előtt, akik azonnal ki is aknázták az ügyet.

1933 áprilisában Rosenberg és Bell összevessztek. Bell nem kaphatott hivatalos funkciót és méltóságot, nem lévén meg hozzá a kellő kvalifikációja és komolysága. Ennélfogva meg kellett elégednie

azzal, hogy a rezsim őt pénzeli. Sokszor kért pénzt és sokszor kapott. Kért még, mire visszautasították. Erre Ausztriába ment és onnan fenyegetőzött, hogy leleplezi a titkot: a Reichstagot Hitlernek és Alfred Rosenbergnak tudtával és parancsára gyújtotta fel a rohamcsapatok „fekete szekciójá”-nak huszonnégy embere. A fenyegetés és a zsarolás az életébe került. Azok gyilkolták meg, akik azzal jöttek hozzá, hogy Rosenberg pénzküldeményét adják át...

A kormány a csavargó Van der Lubbet Torgler kommunista képviselőt és három bulgárt pellengére tett ki a Reichstag felgyújtójaként. A bulgárok: Popoff, Dimitroff és Taneff, valamennyien politikai menekültek, akik ártatlanságukat hangoztatják. Torgler alibit bizonyított a felgyújtást megelőző órákra vonatkozóan. Mégis egy hollandiai, aki nem hollandiai, három bulgár és egy német marxista, a legnagyobb parlamenti szónokok egyike fejükkel fognak fizetni ezért a gyalázatos büntényért. Ha fel tennék, hogy közöttük kell keresni a bűnöst, úgy a legrosszabb szolgálatot tették az ügynek, amelyet képviselnek. Torglertől és a három volt bulgár kommunista képviselőről ki van zárva, hogy ilyen körülmények között elkövethették volna ezt a

Nagy vallásellenes kampánnyal ünneplik meg Oroszország zsidó kommunistái a zsidó ünnepeket

Pontos programot dolgoztak ki a zsidó vallás elleni kampány lefolytatására

London, szeptember 19. Moszkvából érkező hírek szerint a Szovjetunió kézműves szövetezete elhatározta, hogy a közeledő zsidó nagyünnepek előtt vallásellenes kampányt fog beindítani. Az ünnepnapokon mindenütt zsidó kézművesek gyűléseit fogják behirdetni, amelyeken a technikai termelés és az ipari szövetezetezete problémáit fogják tárgyalni és kimondják a harcot a „vallási és sovíniszta mérég” ellen. Az első ünnepnapon az egyes községekben gyűléseket tartanak, azután körzeti és delegátus-gyűléseket hirdetnek a szovjet egyes köztársaságaiban. Ezeket azonban az engesztelő napkor fogják megtartani.

A zsidó kommunisták lapja, az Emesz errevonatkozó cikkében azt írja, hogy egykori zsidó hitközségi funkció-

náriusok az utóbbi időben sokkal inkább, mint valaha, összekeverednek a zsidó kézművesekkel és a termelőszövetkezetek tagjaival. Ezeket a zsidó dolgozó tömegeket fel kell világosítani a hitközségi emberek lényéről és tanításairól.

Moszkvában programot állítottak fel a vallásellenes kampány végrehajtására. Eszerint azokban az összes kis üzemekben, ahol nagyobb számú zsidó munkások dolgoznak, gyűléseket fognak tartani és támadó beszédeket intéznek a vallás ellen. De ezenkívül a sejtrendszer alapján is meg akarják dolgozni egyes olyan zsidó munkásokat akikről felteszik, hogy vallásosok. Kol Nidre estjén a város két legnagyobb teremben tömeggyűléseket tartanak, vallásellenes programmal.

A Makkabi Sportszövetség a zsidó nép átrétegződésének szolgálatában

„Kötelességeink vannak a zsidó néppel szemben” — állapították meg a Makkabi-kongresszus

London, szeptember 19. A legutóbbi prágai Makkabi kongresszuson megválasztott új végrehajtó bizottság, a Makkabi világszövetség nevében a következő felhívást tette közzé:

„Minden Makkabinak! Mígottünk van a prágai Makkabi kongresszus. Külső formája, komoly tárgyilagossága és magas nívója révén bebizonyította, hogy az a nevelőmunka, amelyet a leg-

nehezebb viszonyok között teljesítünk az utóbbi négy esztendőben, a Makkabiak számára felelősségérzetnek azt a mértéket adta, amit az idő komolysága ma megkövetel.

A zsidó helyzet alapos kivizsgálása után a Makkabi kongresszus új munkára szólított fel bennünket. A Makkabi világszövetséget ki kell építeni és pedig a hivatások átesoportosítása szempont-

Ganz Abrahámné

Kóser szakácskönyve

ismét kapható az UJ KELET könyvosztályánál

Ara 180 lei

Select Mozgó

Jön: PETROVIC SZVETISZLAV a legújabb szenzációs Spoliansky opejettben:

Válás mindenáron

A többi szerepekben: Szőke Szakáll és Elise Elster.

politikai örültséget, amely csak halálos ellenségeiknek, a nácioknak használható.

Göring utasítására az egyik bulgár — öngyilkos lett... A másik kettőnek megtiltotta, hogy külföldi védőt szerződtesse nek maguk mellé. Oberfohren, Hugenberg-párti alelnök szenzációs leleplezésekkel állt elő. Memoárjai szocialisták és demokraták kezébe kerültek. Midőn Göring ezt megtudta, — Oberfohren is „öngyilkos” lett... Nem első és nem utolsó áldozata ennek a vérengző fenevadnak.

Petre Pandrea

Fedjük palával

mivel az árak lényegesen csökkentek és amellyel a legkiválóbb fedőanyag. Ár-ajánlattal díjmentesen szolgál:

„FAVORIT” palagyár
Osorhei, jud. Bihor
Cluj-i képviselő: Szenes Károly Cluj, Str. Tunariilor 2.

jaiból. Népünk fizikai regenerációjának vonalán van az a kötelesség, hogy embereinket a szellemi hivatásokból átesoportosítsuk a kézimunka irányába.

Meg kell teremteni az összes Makkabi szervezetekben embereink foglalkozási átesoportosításának centrumjait. A munka legfontosabb része azonban Erec Jisraél körzetére esik, amelynek gondoskodnia kell arról, hogy a mi embereink munkaalkalmakat kapjanak Palesztinában.

Ebből a célból egy külön palesztinai exekutívát alakítottunk, amely a saját hatáskörében a munkalehetőségek számára külön bizottságokat fog alakítani. Palesztinában fel fogják állítani a „Lelever iskolát”, amelynek feladata lesz instrukciókat kiképezni Erec Jisraél és a galut számára.

A második Makkabiáj 1935-ben fogjuk megtartani.

A Kfar-Hamakkabi munkát a jövő évben energikusan akarjuk a végső kifejléshez juttatni. A Makkabi ifjúsági munkát, különösen pedig a Makkabi Hazair munkáját folytatni kívánjuk.

Jól tudjuk, hogy összes feladatainkat csakis együttes vállvetett munkával tudjuk végrehajtani. Mindenkinek hozzá kell járulnia hogy előretörő mozgalmunk lendülete ne csak megmaradjon, hanem megerősödjön. Minden Makkabi felelős az egész mozgalomért. Kötelességeik vannak a zsidó néppel szemben”.

A negyedik tel-avivi mintavásár

Tel Aviv megalapításának huszonnéves jubileuma alkalmából a világ zsidóságának fővárosában külön erre a célra kiszemelt területen hatalmas mintavásárt rendeznek, amelyen ötven állam vesz részt. Közöttük Románia is. A kiállítás romániai főképviseletét dr. Mibashannak, a KEDEM utazási iroda igazgatójának (Str. Coltei 1.) bizták. Romániai kereskedők, iparosok és művészek, akik termékeiket ki akarják ezen a mintavásáron állítani, forduljanak közelebb információtért a KEDEM turista és utazási irodához. Bucuresti, str. Coltei 1. I. emelet.

A kongresszus vasárnap délutelen volt ne delegátusokat Broddal a r az ódon háza ember pedá egy hangos, ismeri az kövét. Az ő visszaköltözik ciradás terme

A zsidó ten rázhatatlan, emberen, a N vek között N tendje már, sorakoznak eg san elmosódi reá. Nem egy mukat, Az eg egy darabja hupás terület, községi alkalm a látogatók sz Nincs az az i és el ne merer mindig csodál egy „Is edik esodatevő Löw — Még sokk — magyarázza után friss virr sem tudta, hog a legenda, hog alázattal a sír kelni a bűnök szemben elköv Továbbmegy Brod, amelyen lyondár ugys választják el a sírköveket.

— Ezek itt laki meg akar alakulás vonal hogy mennyire következnek eg szabadság, pogr asszimilációt e kal azelőtt, hog volna. Vajjon a Lessing sorsa, ugyancsak éjne Teodor Less gyilkolása előtt reszusi viták, dus fekete szak lok már az ün gára vonta a f gátus, aki ne o országi zsidóság iratát, amelyre „Gruss an den Brod, akít évtiz singhez, megind

— Eppen mo nem most lett, nyomása alatt, Hannoverben le banketten az ó arról, hogy leh német, jó szocia sőbb egyre jobh gondolatok. Hit Prágában lángo nizmusról. Javá ben állitsanak fe mus alatt legyil ez legyen az ép ami másutt „az léke. Az emlékt dezenek gyászú főrabijja mondj lelkiüdvéért. M

Héber nyelv t

az UJ

Szállítjuk után

Beszélgetés Max-Brod-dal

Prága, szeptember elején

A kongresszus már végére járt. Egy vasárnap délután, amikor Motzkin kénytelen volt néhány órára szabadságot venni a delegátusoktól, sétára indultunk Max Broddal a régi Prága szűk utcáin, az ódon házak között, amelyek az öreg ember pedantériájával őrzik a múltat, egy hangos, modern város szívében. Brod ismeri az Altstadtnak ugyszólván minden kövét. Az ő színes előadásában szinte visszaköltözik az élet a barokk épületek cirkádás terméibe; ahol néhány száz évvel

előtt egy gondtalan generáció élte gondtalan életét. A városháza legendás óralapja fölött úgy vonulnak el most is a szentek, mintha semmi sem történt, semmi sem változott volna időközben. A néhez vaslánc pedig, amely a városháza egyik tanácstermében függ le a menyetről, határozottan meg lehet győződve arról, hogy nem sokára eljön ismét az ő ideje. Ez a lánc 600 évvel ezelőtt a prágai gettót fogta körül, amelynek kapuját tilos volt átlépni a zsidónak. Ujában a gettót internálótábornak is nevezik.

határozták egész generációk gondolatvilágát. Brod a mozgalom balszárnyán helyezkedett el írásaival, de általános meglepetésre a 18-ik kongresszuson fenntartásai voltak a munkáspárttal szemben.

Milyen cionizmus kell

— En ellene vagyok a revizionista metodusoknak — magyarázza — és hiszem, hogy Palesztina felépítésében érvényesülnie kell a szocialista gondolatnak. De a szocializmus nem játszhatja az egyedüli szerepet ebben a munkában, legfeljebb szabályozólag hathat ki a magánkezdeményezésre. És ellene vagyok a szűkmellű pártszellemnek. Hiszem például, hogy a revizionisták között is vannak igaz meggyőződésű cionisták és nem tudom aláírni a zsidó tradíciók megtagadását sem. A kongresszus viharai? Talán paradox lett volna, ha a cionista kongresszus nyugodtan tanácskozik, midőn közvetlen közelében újabb

martirokat liferálnak a náciak a történelemnek.

A beszélgetés a kongresszusi épületben fejeződik be. Elmondja Brod, hogy rövidesen új regénye jelenik meg. „Die Frau, die nicht enttäuscht“. Önéletrajz-féle lesz és valamennyire Teodor Lessing tragédiája is beleszövi a történetbe, amelynek megkomponálásához már egy évvel ezelőtt látott hozzá Brod. Egy zsidó íróról szól, aki németül ír, német nőt szeret és akit emiatt duplán taszít ki magából — a nővel együtt — a német társadalom.

A nő vállalja az író sorsát, a regény Palesztinában nyer befejezést. Az aszszony figuráját Lessing professzor özvegyének nemes figurájáról mintázta le Brod, akkor még, amikor senki sem sejtette a marienbadi tragédiát. Az özvegy csak férjének holttestét fogja kikísérhethi Palesztinába és odakészül átköltözni Max Brod is, a „német“ író. Ő azonban még élni szeretne az Erecben — és dolgozni.

Kasziner Rezső

Löv rabbi sirjánál

A zsidó temetőben járunk. Megmagyarázhatatlan, szorongó érzés vesz erőt az emberen. A megfeketült, süppedő sírkövek között. Némelyike idestova ezer esztendeje már, hogy ideköltözött. Sűrűn sorakoznak egymás mellett, a felírás lassan elmosódik rajtuk. Nincs is szükség rá. Nem egyének alusszák itt örök álmukat. Az egész zsidóság történetének egy darabja ez kőfalak közé zárt, hepehupás terület, ahol most egyenruhás hitközségi alkalmazottak darálják naponta a látogatók százainak a temető történetét. Nincs az az ideg, aki el ne jönne ide és el ne merengene például a díszes, még mindig csodálatosan ép sír fölött, amely egy „Is cadik vójásár“-t őriz, a tudós, a csodotéző Löw főrabbit.

Még sokkal azután, hogy eltemették — magyarázza Max Brod — nap-nap után friss virág volt ezen a síron. Senki sem tudta, hogy kerül oda. Megszületett a legenda, hogy a Gólem gonozza néma alázattal a sirt, és így próbálja levelezni a bűnökkel, amelyeket alkotójával szemben elkövetett.

Továbbmegyünk. Domboldalra mutat Brod, amelyen magasra nőtt fű és folyondár ugyszólván, csak centiméterek választják el az egymás hegyére hányt sírköveket.

Pogromáldozatok sírjai

Ezek itt pogromáldozatok. Ha valaki meg akarja ismerni a zsidó sorsalakulás vonalát, az itt megtanulhatja, hogy mennyire matematikai pontossággal következnek egymásra: gettó, pogrom, szabadság, pogrom és megint gettó... Az asszimilációt eltemették itt évszázadokkal azelőtt, hogy Hitler uralomra került volna. Vajon mennyivel különb Teodor Lessing sorsa, mint ezeké itt, akiket ugyancsak éjnek idején mérszárítottak le?

Teodor Lessing... Két nappal meggyilkolása előtt még hallgatta a kongresszusi vitákat. Megkapó tudós feje, a dus fekete szakáll, és fénylő, magas homlok már az ünneplés megnyitott ma gára vont a figyelmet. Nem volt delegátus, aki ne olvasta volna el a németországi zsidóság tragédiájáról írott riportját, amelyre azt nyomtatta rá Lessing: „Gruss an den Zionistenkongress!“ Max Brod, akit évtizedes barátság fűzött Lessinghez, megindultan mondja:

Lessing martíruma

— Eppen most temetik talán. Lessing nem most lett cionista, a hitlerizmus nyomása alatt. Tíz esztendővel ezelőtt, Hannoverben lelkesen fejtette ki egy banketten az ő ködös, különös teóriáját arról, hogy lehet valaki egyidőben jó német, jó szocialista és jó cionista. Később egyre jobban letisztult benne a gondolatok. Hitler elől idemenekült és Prágában lángoló előadást tartott a cionizmusról. Javasolta, hogy Jeruzsálemben állítsanak fel emléktáblákat a hitlerizmus alatt legyilkolt zsidók számára, hogy ez legyen az épülő zsidó államban az, ami másutt „az ismeretlen hős“ síremléke. Az emléktábla előtt évenként rendezzenek gyászünnepeket és Jeruzsálem főrabija mondjon kaddist a martirok lelkiüdvéért. Most átlőtt koponyával te-

metik. Ki tudja. Talán érezte, hogy ő maga is rövidesen reá fog kerülni erre az emléktáblára.

Itthagyjuk a temetőt, amelynek atmoszférájára Lessing halálának idézetéből elviselhetetlenül fulasztóvá válik. A németországi zsidók sorsáról beszél Max Brod:

A német zsidók egyetlen útja

— A németországi zsidók számára egyetlen út maradt nyitva: a megszerzett, fokozatos kivándorlás. Semmiféle kilátás nincs arra, hogy a harmadik birodalomban jobbra fordulhassanak a dolgok. A német állam dogmát csinál a fajelmélet tudománytalan tételeiből. Ezek a tételek inspirálják most a törvényeket, a nevelési rendszert. A törvények lezárják az egzisztenciális lehetőségeket, a nevelési rendszer kiüldözi a zsidó gyermeket az iskolából és az új német generációba már az óvodában beelőjtja a zsidógyűlöletet. Talán ha nem lettek volna a zsidók bizonyos szellemi foglalkozási ágakban oly erősen képviselve, ha hamarabb láttunk volna az ártétegezéshez, nem élezték volna ki ennyire a dolgok és könnyebben is tudnánk segíteni magunkon. De a cionista tanítás tabu volt a német asszimiláció számára és ezt a tragikus tévedést fizeti most nemcsak Németország, hanem az egész világ zsidósága.

Németországban ma nagy a nyomor. Az antiszemizmus akkor fog olt alá hanyatlani, amikor a tömegek ismét el fogják hinni, hogy ennek a nyomornak nem a zsidók voltak az előidézői. Addig azonban — addig százezreket kell megmentenünk a biztos pusztulástól.

Hacsak egymillió zsidó élne Palesztinában

— Természetesen nem jutottak volna ideig a dolgok akkor sem, ha a hitlerizmus már egy erős zsidó Palesztinát talált magával szemben. Ha csak egymillió zsidó élne ma odakünn, Anglia is különösebb erővel lépne közbe, hiszen birodalmának egymillió lakója kívánná ezt és nem lehetne kitérni e kívánság teljesítéséről. Az erős zsidó Palesztina, amely szorgalmas vevője a német ipari termékeknek, gazdaságilag is tényező volna, amelyet a német nagyipar figyelembe venne. És végül: a palesztinai zsidó teljesítmények nagyobbvonalúságának pusztá morális ereje olyan nemzetközeli atmoszférát teremtet volna meg, amelyben nem garázdálkodhattak volna szabadon Hitler Adolf legényei.

A kártya kezünkben volt, de nem jól játszottuk meg a partit. Vigyáznunk kell. Nehezebb játszma következik most, talán a legkeservesebb fázisa a száműzetésnek.

A tisztá meggyőződés, a szigorú kritika szitáján átszűrt világnézet magabiztos hangján beszél Max Brod, kétség-telenül a legnagyobb, pozitív beállítottságu kortársi zsidó író. Irodalmi alkotásai az eszmét szolgálják, éppugy, mint elméleti írásai: „Im Kampfe um das Judentum“, „Sozialismus im Zionismus“, „Heidentum, Christentum, Judentum“, amelyek nemcsak inspirálták, de meg is

Max Hözl, volt német kommunista-vezér csónakázás közben a folyóba fulladt

Moszkva, szeptember 19. Max Hözl, a német kommunista egykori vezére tegnap csónakázás közben belefulladt az Oka folyóba.

Max Hözl nagy szerepet játszott a Spartacusok között, 1920-ban ő szervezte meg a Rajnavideki vörös hadsereget, majd 1921 május havában ő volt kijelölt a Krupp-féle agyugyarak megtámadására küvényelt csapatok vezéréül. Max Hözl vállalta és végrehajtotta a vakmerő feladatot, melynek célja a német kommunista forradalom teljes kirobbanása volt s amelyhez társul egész sereg vörös politikai agitátort vezényelt ki annak idején a szovjetek köz-

ponti végrehajtó bizottsága. A támadás meg is történt, azonban a mozgalom elnyomták, a vezetőket elfogták. Max Hözl bíróság elé állították, ahol halálra ítélték. A halálos ítéletet később megváltoztatták, Max Hözl életfogytiglani fegyházat kapott, majd kieserléték Oroszországgal. Néhány évi fogság után megrongált egészséggel Oroszországba került, ahol tovább is szerepet vitt a politikai életben és szervezésben. Gorkij nevű városba vezényelték, az Oka folyó partján épült gyárvárosba, ahol most csónakázás közben a végzetes szerencsétlenség érte.

Kivonultak a zsidó delegátusok a kisebbségi kongresszusról

Erdőtlen határozatot hozott a német zsidók ügyében a kongresszus. Hans Otto Roth igazolja a hitlerizmust

Bern, szeptember 19. Jelentettük, hogy az európai kisebbségek kongresszusa, negyvenkét nemzeti kisebbség delegátusainak részvételével folytatja tanácskozásait a svájci szövetségi fővárosban. A kongresszus mindjárt kezdetben kényes helyzetbe került a zsidó kisebbségi kérdéssel kapcsolatban. A zsidó delegátusok nevében ugyanis dr. Motzkin és Robinson azt indítványozták, hogy a kisebbségi kongresszus mindjárt megnyitásával határozati javaslatban szögezze le, hogy a németországi zsidó kisebbség tagjait jog és igazság ellenére rekesztették ki a német állami életből. Ezt a javaslatot a tanács azzal, hogy a kérdésre még visszatér, nem fogadta el, mire a zsidó delegátusok a konferenciától visszavonultak, de visszavonulásukat még nem jelentették ki véglegesnek.

A kérdés azután szóba került a konferencia érdemleges tanácskozásain is. Ekkor Wilfan elnök, az olaszországi szlovén kisebbség képviselője indítványt tett, melyhez hozzájárultak a lengyelországi, észtországi és lettországi orosz kisebbségek, a magyar kisebbség, a katalán csoport és több más kisebbségi csoport képviselői. Az indítvány szerint azokat a kifejezetten antiszemita intézkedéseket, melyeket a mai antiszemita hullámmal kapcsolatban tesznek, az emberi jogokkal ellenkezőnek kell tekinteni és ezért a kongresszus, mint a kisebbségi elvekbe ütköző dolgokat a maga részéről eltiltja.

A romániai német kisebbség megbízottja, dr. Hans Ottó Róth azt az álláspontot fejtette ki ezzel kapcsolatban, hogy a német kisebbségek tiltakoznak minden asszimilációs tendencia ellen, azonban elvben leszögezik, hogy ha valamelyik nép eltávolítja magától a más fajta elemeket, akkor természetesen joggal igényelhető az új kisebbség száma-

ra is a leszögezett kisebbségi jog. A tárgyalások folyamán dr. Balogh Arthur tartotta meg a kisebbségi jogok fejlődéséről előadását. Szóba került a területiális alapon való önkormányzat kérdése is, melyről a bevezető referátumot Juan Esterlich katalán delegátus tartotta. Napirendre vannak kitűzve a népszövetségi kisebbségi eljárás kérdései és azok a sérelmek, melyek a Népszövetséghez benyújtott petíciók kezeléséről merültek föl. Programon szerepelnek a lengyelországi ukrán kisebbség panasza a szovjetországi ukrán területeken uralkodó éhínségről, valamint Amende főtitkár indítványa egy nemzetközi segélyakció megszervezéséről az oroszországi inszégességekkel kapcsolatban. Tárgyalni fogja a kongresszus a vallás és népiség problémáit is, ami az utolsó idők eseményeivel kapcsolatban különösen aktuálissá vált.

— Aláírták a danzigi lengyel állampolgárok érdekében lérejejt megállapodást. Varsóból jelentik: Az augusztus 5-én megkötött danzigi-lengyel egyezményeket a kikötő használatára és a lengyel állattalók danzigi jogvédelme ügyében ma a lengyel fővárosban, illetve Danzigban aláírták.

Diáknaplót,

sorsjegyet, betétkönyvet, tanrendet

ingyen

kap minden diákvevő

LEPAGE-nál Kolozsvár.

Menjen! Kérje!

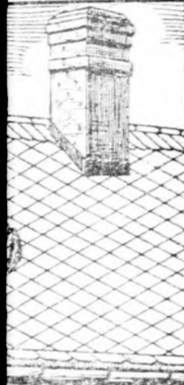
SZFAT AMENU

Héber nyelv tanulására alkalmas nyelvkönyv. Korlátolt mennyiségben kapható román és magyar fordítással is

az UJ KELET könyvosztályában

Ára 140 lej

Szállítjuk utánvétellel vagy az összeg és portóköltség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

SPORT

Kijelölték a Magyarország elleni román válogatott játékosait

Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. (Az Uj Kelet tud.) A vasárnap Bukarestben eldöntésre kerülő román-magyar kupamérkőzés iránt érthetően óriási az érdeklődés. A magyarok elleni válogatottba a szövetségi kapitány az alábbi játékosokat jelölte ki:

Kapusok: Sepsi U és Lapusneanu Venus.

Hátvédok: Vogl Juventus, Albu Venus és Sfera U.

Fedezetek: Moravetz TMTE, Kotormány Ripensia, Steinbach Unirea Tricolor és Lakatos Ripensia.

Csatárok: Bindea Ripensia, Kovács NAC, Sepsi U, Alé Popescu Unirea Tricolor, Bodoia NAC, Dobaj Ripensia és Kocsis NAC. A kijelölt játékosok Bukarestbe érkeztek, ahol csütörtökön tréning mérkőzéseket tartanak.

A válogatott csapat végleges összeállítására még bizonytalan, azonban valószínű, hogy a Balkán-kupáért Jugoszláviát verő játékosok fogják a román válogatottat alkotni Kotormány kivételével, akinek részvétele betegsége miatt valószínűtlen.

Ismét elhalasztották az Északi Liga közgyűlését. Kolozsvár ellanyhult sportéletére jellemző, hogy az Északi Liga évi közgyűlését, amelyet részvétlenség miatt nem tartottak meg, ismét elhalasztották. A közgyűlés újabb dátuma: október 1.

Kolozsvár. KAC—CFR 3:3 ifjúsági bajnoki. A KMSC—Haggibor ifjúsági bajnoki a felázott pálya miatt elmaradt.

VIDÉKI EREDMÉNYEK

Felavatta új tribünjét a dicsőszentmártoni Dacia. A dicsőszentmártoni Dacia Sport Klub, mely a vidék legtekintélyesebb sportegyesülete, vasárnap ünnepélyes keretek között avatta fel sok fáradsággal és a megye sportszerető közönsége áldozatkészségéből felépített tribünjét. A sportünnepély keretében atlétikai verseny, klubközi teniszverseny és futballmérkőzés volt a nagyszabedű Soimi és Dacia között. A futballmérkőzést az erőviszonyoknak megfelelően a

Dacia nyerte 3:2 (1:0) arányban.

Beszterce. Keramia—MSE 4:2 (2:0). Bíró: Paunescu.

Szászrégen. Sticla Dicsőszentmárton—Victoria 5:2 (1:2), bíró Nilca kapitány. Nívós, szép játékkal nyerte a Sticla bajnoki mérkőzését.

Máramarosziget. Törekvés—Sámson 0:0, bajnoki.

Nagyvárad. Makkabea—Egyetértés 1:0 (1:0), bajnoki, Törekvés Nagyszalonta—Kjinzsi Nagyvárad 3:2 (1:0), bajnoki.

Nagyszalonta. NSC—Testvériség 1:1 (0:0), bajnoki.

Margitta. Victoria—PTT 2:1 (1:1), bajnoki.

SPORTHIREK NÉHANY SORBAN

Az osztrákok profijátékosokat szerepeltettek a magyar ifjúsági válogatott ellen. A vasárnap Bécsben lejátszott osztrák-magyar ifjúsági válogatott labdarugómérkőzést, mint már jelentettük, az osztrák csapat 8:0 arányban nyerte meg. Mérkőzés közben tudta meg a magyar együttes vezetősége, hogy az osztrák csapatban öt elsőosztályú profijátékost is szerepeltettek a bécsiek azon a címen, hogy az illetők nem hajadtak túl az ifjúsági korhatárt. Ezek után érthető az osztrákok nagy gólarányú győzelme a magyar ifjúsági válogatott ellen. Az MLSz természetesen az illetékes fórumoknál tiltakozott a különös indoklás ellen.

Új női mellúzó világrekord. Tokióból jelentik, hogy Mavehaka kisasszony a 200 méteres mellúzás világrekordját 3 perc 02 mp-re javította.

Budapesten rendezik meg 1935-ben a főiskolai világbajnokságokat.

Új 1500 m-es síkfutó világrekord. Milánóból jelentik, hogy az olasz Becchi, a losangelesi olimpia hőse, az 1500 méteres síkfutó világrekordját 3 perc 49 mp-re javította. A régi rekordot a francia Ladoumégue tartotta 3 perc 49,2 mp-re.

KÖZGAZDASÁG

Románia meg akarja hosszabbítani a francia moratóriumot

Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. Az Uj Kelet tud. A kormány szerezni fenntartani a transzfermoratórium állapotát. A kormány hol fenyegetőzik, hol siránkozik, azért, hogy a hitelezők ne vonakodjanak tovább a román gazdasági delegációval tárgyalni. A fenyegetések azonban nagyon homályos értelműek és nem lehet megállapítani, hogy tulajdonképpen mit céloznak.

Az államnak feltétlenül szüksége van további fizetési haladéokra, hogy a költségvetés egyensúlyát fenntartsa. Ha a hitelezőkkel nem sikerül barátságosan megértetni magát, akkor kénytelen lesz belegyőzésük nélkül, önkényesen meghosszabbítani a transzfermoratóriumot. Hogy ennek viszont mik lesznek a következményei, az beláthatatlan. A megoldatlan helyzet a belföldi pénzpiac kialakulására is döntőhatással lesz.

Egy statisztikai jelentés az elmúlt négy év gazdasági helyzetéről azt igazolja, hogy a gazdasági helyzet Romániában csak a legutóbbi évben romlott valóban le. Románia 80 milliárd lejt importált és 96 milliárd lejt exportált ez alatt a négy év alatt, tehát a külkereskedelmi mérleg 16 milliárd lejjel volt aktív.

Ami gazdasági kapcsolatait illeti Romániának, különösen aktív volt Magyarországgal, Angliával és Olaszországgal. Belgiummal szemben szintén 7 milliárdos aktívum mutatkozott, ugyanakkor a „szövetséges” Csehszlovákia négy és félmilliárdos passzívát ajándékozott Romániának.

Ismét kapható Ilia Ehrenberg: Moszkvai síkator című, nagyszerű könyve. Ára csak 90 lej.

Értékes szépirodalmi művek darabja 20 lej

Szép Ernő: Lila akác	20 Lej
Farré: A tikárkisasszony	20 Lej
Toudouze: Vulkanok ébresztője	20 Lej
Bennett: Mr. Prohach	20 Lej
Bennett: Hugo	20 Lej
Magre: A tigris titka	20 Lej
Fouchardière: Ha nagyjaink visszatérnek	20 Lej
Renard: A bacillusember	20 Lej

Meg kell szüntetni az adóbonokkal lörtendő spekulációt

A kormány adja ki az összes jogosultaknak a bonjait és ebben az esetben a spekuláció megszűnik

Cluj-Kolozsvár, szeptember 19. Az Uj Kelet tud. Annakidején illetékes közgazdasági szakértők éppen az Uj Kelet útján is rámutattak arra, hogy az adóbonok bő spekulációra fognak alkalmat adni és hogy ha ezek elé nem vág a kormány, úgy a kereskedelmnek ebből súlyos kára származik.

A vállalatok szívesen fogadták az állami tartozások törlesztésének ezt a formáját és ha a kormány elejét veszi a további spekulációknak, akkor az adóbonok csakugyan be fogják tölteni hitvé tásukat.

Az adóbonokat — mint ismeretes — az amortizációs pénztár bocsátotta ki. Elmulasztották az adóbonok jegyzését bevezetni a tőzsdén, aminek az lett a következménye, hogy a bonok árfolyama a magánforgalomban alakult ki. Az árfolyam Bukarestben 60—65 száza-

lékos volt. Ez az alacsony árfolyam azért alakult ki, mert arra számítottak, hogy az amortizációs pénztár egyre nagyobb mennyiségben fogja kidobni az adóbonokat a piacra és ezért nem lesz érdemes azokért túlságosan nagy árat fizetni.

Ezzel szemben az amortizációs pénztár csakhamar beszüntette az adóbonok kiszolgáltatását, mire az árfolyam hatalmasan felugrott. A jelenlegi árfolyam 70—75 százalékos.

Igy folyik a leplezetlen spekuláció az adóbonokkal. Ennek megakadályozására csak egy mód van, de az viszont olyan egyszerű, hogy a kormány minden további nélkül megteheti. Egyszerűen az összes jogosultak számára ki kell bocsátani az adóbonokat és akkor az nem fogja képezni adásvétel tárgyát.

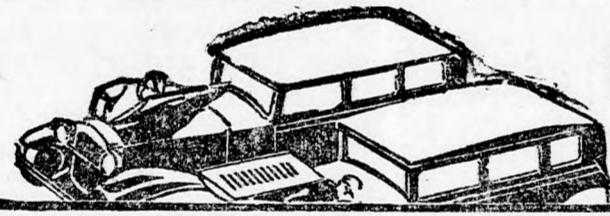
Az amerikai közvélemény pénzfelhigitást sürget

Allitól a Roosevelt-akció két és félmillió munkanélkülit elhelyezett

London, szeptember 19. A lapok megállapítják, hogy még nem tudják Amerikában nem megítélni, Roosevelt újjéépítési terve sikerre vezet-e vagy sem. Annyi tény, hogy sok iparág nem csatlakozott a munkaközpont rendszeréhez. A közvélemény a pénzfelhigitást sürgeti, mert abban a meggyőződésben van-

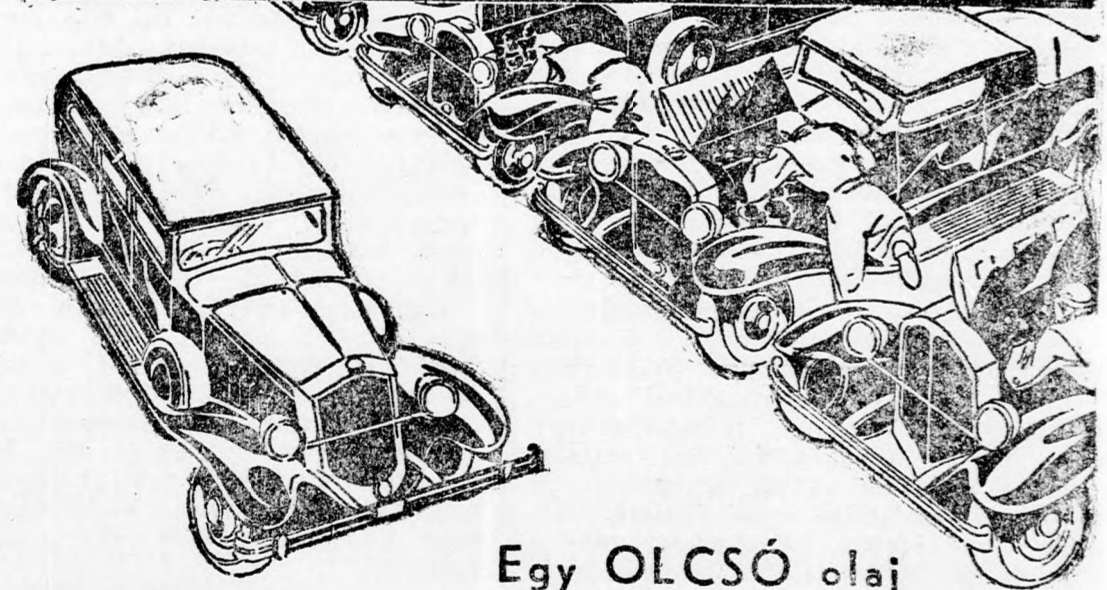
nak, hogy az infláció a gazdasági reorganizáció helyes útja.

Johnson tábornok, amerikai ipari újjászervezési vezető kijelentette, hogy a Roosevelt-féle akció megindítása óta az iparban 2 és fél millió munkanélkülinek sikerült elhelyezkednie.

6 autó
közül 5

a rossz minőségű olaj miatt megy tönkre

Egy OLCSÓ olaj

SOKBA KERÜL az autó drága javítási költségei miatt

STANDARD
MOTOR OIL

az autót állandóan kitűnő karban tartja

Kerülje el az autó magas javítási költségeit értékes olaj használata által. Standardnak olyan speciális sűrűségű olaja van, amely az Ön automobilja motorja számára készült. Próbálja meg és meg lesz elégedve.

ROMÁNIAI VEZÉRKÉPVISELET
AGENCIA AMERICANĂ S. A. — Calea Victoriei, 126, Bucuresti.

Be

Minden lépé

Be
Belé
Eins
széle
irta

Brüsszel, sze
huszadik század
Az Egyesült A
mányos élet er
lyozzák, mint a
hoj rekordokról
akár boxbajnok
matematika ba
egész világon u
tívítás elmélet
jes egészében m
gást, melyet a t
és alapötvénye
birodalomban r
postornak teki
metországban
a „14-ik hazátla
gesen törölték
nak sorából, je
ták...

Javai: egy k
nak. Ez az egé

Ho

Minden szeny
lölet nélkül, E
vette tudomásu
gasztalóhatik:
gáról, hogy az
mé. Kis belgim
vissza Einstein
idejét a munká
heyl lakói száma
gal legendás sze
lag tiszteltetl
Ha egy idegen
zalmatlanul fog
zeti szocialista
terhez? Minden
ményeket, Lessi
kolása pedig me
merényletet köv
ellen. A német
utak pedig nag
könnyen, hogy
jön a határon,
árlót”.

A belga korm
sleges övintézk
sonló kísérletet
A professzor la
nappal őrzik, m
tektiv minden l
közeledhetik a
Einstein hívta m
dó járás-keles v
Messziről és köz
Einsteinhoz: an
szorok, németor
sok, mint maga
tők cionista po
hindu forradalm
Einstein titkár
munkatársra: Ma
gyon ritkán eng
luxust, hogy lá
ezt nem mizant
mert ninesen v
Ein

De ha mégis s
jutnod és Einst
ga idejének egy
azon, hogy men
ság az elképzel
megrajzoltad ma
szort. Nines ebb
a „tudós”-ban
ból amelyekre v
egyszerű ember.
általában nem m

Machzor.
Tale

valamint mnd
jutányosab
Rosenzweic
Kérjen ind

Beszélgetés Einsteinnel a belga tengerparton

Minden lépését őrizték Belgiumban a 14. hontalannak. Einstein a matematika és a zene rokonságáról

Egy amerikai újságíró még Belgiumban intervjút kapott Einsteintől. Az érdekes beszélgetést a következőképpen írta meg:

Brüsszel, szeptember 19. Angliában, a huszadik század Newtonjának nevezik. Az Egyesült Államokban, ahol a tudományos élet eredményeit éppoly osztályozzák, mint a sportteljesítményeket, a hoi rekordokról beszélnek akár tudósról, akár boxbajnokról van szó. Einsteint a matematika bajnokának titulálják. Az egész világon úgy ismerik, mint a relativitás elméletének felfedezőjét, aki teljes egészében megváltoztatta azt a felfogást, melyet a tudomány az univerzumból és alaptörvényeiről alkotott. A harmadik birodalomban néhány hét óta zsidó impostornak tekintik, ma a hitlerista Németországban nem jelent egyebet, mint a „14-ik hazátlant“ Einstein nevével végtelenesen törölték a német állampolgárok sorából, javait pedig elkönfiskálták...

„Állandó lakhelye nines“

Javai: egy kis ház és egy moterosók. Ez az egész, amit Einstein profesz-

szor tudományos karrierje után félretehett magának. Ezeket a javakat most a „német nép számára“ elkobozták. Azt mondotta Hitler, meg kell büntetni a professzort mert „rágalmazta Németországot“. Valóban Einstein elkövette ezt a bünt, mikor kijelentette, hogy a zsidók elkinzása barbárság és hogy a nemzeti szocialisták naponként megismétlődő vérengzései tulajdonképpen aljas cselekedet.

Legutóbbi angliai tartózkodása alkalmával Einsteinnak aranykönyvbe kellett írni a nevéét. De be kellett írnia tartózkodási helyét is. Einstein beírta: „állandó lakhelye nines“.

Németország legdicsőségesebb állampolgárát zárta ki hazájából, de ez az új Németország soha nem lehetett a „haza“ Einstein számára. Neki más hazája van. Sokkal szélesebb, sokkal nagyobb, ahonnan senki nem tudja kiszakítani: a civilizált világ. A rohamesapatok ellopták moterosónakját, butorát, könyvtárát és hegedűjét. De nem loptatták el belőle az alkotószellemet, szelidségét és kedélyét, a mely minden tudósnak sajátja, ami, csak a tudánnak él és aki a tudományos munkásságba teljesen kielégül.

Hogyan él Einstein a belga tengerparton

Minden szenvedélytől mentesen, gyűlölet nélkül, Einstein keserű mosollyal vette tudomásul Hitler itéletét. Megvizsgálódhatik: hisz ő elmondhatja magáról, hogy az utolsó ítélet a történelemé. Kis belgiumi üdülőhelyre vonult vissza Einstein és itt szerényen él, egész idejét a munkának szentelve. Az üdülőhely lakói számára a professzor valóságos legendás személylé lett. Az egész világ tisztelettel és odaadással veszi körül. Ha egy idegen kérdezősködik felőle, bizalmatlanul fogadják. Nem valami nemzeti szocialista, aki közeledni akar a meszterhez? Mindenki ismeri a legutóbbi eseményeket, Lessing professzor meggyilkolása pedig megnövelte a félelmet, hogy merényletet követhetnek el a professzor ellen. A német határ közel van, a belga utak pedig nagyon jók, megtörténhetik könnyen, hogy néhány fanatikus náci átjön a határon, hogy megbosszulja „az árulót“.

Az óvintézkedések
A belga kormány meg is tette a szükséges óvintézkedéseket, hogy minden hasonló kísérletet már eleve megghusiton. A professzor lakhelyét szigorúan éjjel-nappal őrzik, mikor sétára indul, két detektiv minden lépését követi. Senki sem közeledhetik a villához, csak ha maga Einstein hívta meg. Ennek ellenére állandó járás-keles van a belgiumi villában. Messziről és közelről rengeteg ember jön Einsteinhoz: angol és amerikai professzorok, németországi barátok, emigránsok, mint maga Einstein, politikusok, költők, cionista politikusok, filmemberek, hindu forradalmárok. Legtöbbjét csak Einstein titkárnője fogadja vagy pedig munkatársa: Mayer tanár. Einstein nagyon ritkán engedti meg magának azt a luxust, hogy látogatókat fogadjon, de ezt nem mizantropiából teszi, hanem, mert ninesen veszteni való ideje.

Einstein, az egyszerű ember
De ha mégis sikerül a professzor elébe jutnod és Einstein elpazarolja reád drága idejének egy igen kis részét. elámulsz azon, hogy mennyire különbözik a valóság az elképzelésedtől, amellyel előre megrajzoltad magadnak Einstein profeszort. Nines ebben a „tanár“-ban, ebben a „tudós“-ban azokból a tipikus vonásokból amelyekre vágytál. Einstein nagyon egyszerű ember, nagyon természetes, egy általában nem merev és nem ünnepléses.

Machzor, imakönyvek és Taleszek
valamint mindenféle rituális cikkek legújtanysabban beszerezhetők
Rosenzweig Anton cégnél Cluj
Kérjen ingyen árjegyzékeket.

társadalommal szemben, hogy megkeresse a kenyérét, semminthogy ösztöndíjakkal, vagy egy mecenánus segítségével érjen el tudományos eredményeket. De természetesen ez a praktikus foglalkozás hagyjon elég szabad időt, hogy egy tehetséges ember szellemi fejlődését és tudományos munkásságát folytathassa.

Csak demokratikus államban
Ez az álláspont egészen demokratikus és feltűnően jellemző Einsteinnre, aki elensége minden demokratikusnak.

Nem megyek sem Oroszországba, sem Olaszországba, mert nem tudok élni, csak demokratikus államokban. Ezért fogadta el Einstein professzor az angol, francia és amerikai egyetemek meghívásait. Telen előadást fog tartani Princetown egyetemén, Amerikában, ta-

A modern kézimunka

legértékesebb disze minden lakásnak!!!

A legújabb külföldi modellek szerint készített kézimunkák, képek meglepő olcsó áron kaphatók

FISCH BÜSKE
kézimunkaszalonjában
Cluj, Str. Barjtu (Malom u.)
16. szám.

vasszal pedig Párizsban. Ebben a pillanatban felbeszakitja valaki a beszélgetést. Az Einstein védelmére kirendelt rendőrsorport vezetője akar beszélni a professzorral, sürgősen. A rendőrség veszedelmesnek tartja a tizenegyedik hontalan belgiumi tartózkodását a német határ mellett és tanácsolni jött, változtassa meg lakhelyét.

Antiszemita-jelleget öltött a kubai forradalom?

Még mindig zavaros a helyzet Kubában

London, szeptember 19. Számos nagy kubai kereskedelmi és ipari cég képviselője gyűlést tartott, amelynek keretében olyan javaslatot készítettek, mely szerint San Martin lemondását és egy koalíciós kormány szervezését fogják kérni.

Machadonak valamennyi párthive elítéli a forradalmi eljárásokat hozzátéve, hogy az Egyesült Államok helyesen cselekedne, ha beleavatkozna a kubai eseményekbe, mert néhány elváltak kubai megsértette a demokrácia legelembb princípiumát. Egyes jólirformált körök azt hiszik, hogy San Martin nemsokára lemond az országos politikai helyzet miatt. Mindeztideig semmi pozitív esemény nem történt ebben az irányban. Mindenesetre a helyzet továbbra is bizonytalan és új eseményeket várnak egyik pereről a másikra.

Havannában a Patriciós negyedbeli zsinagógában felrobbant egy bomba. Azt hiszik, hogy a robbanás antiszemita munkája. A San Martin kormány mindent elkövet, hogy a rendet minél előbb helyreállítsa.

Havanna, szeptember 19. Nvoleezer főnyi tüntető megjelent Welles az Egyesült Államok kubai követe előtt és tiltakoztak az amerikai imperiaizmus ellen. A tömeg tüntetett San Martin kormánya mellett, egyben megelégedésüket fejezték ki Mexikó, Argentina, Chile és Brazília kormányával szemben, akik rokonszenvet mutattak a kubai forradalom irányában. Egyes tüntetők mexikói zászlót vittek. A nemzeti szálló előtt, ahol a katonaság van elhelyezve hangos „Je a tisztekkel“ kiáltással tüntettek.

Olaszország „leszerelési kedvezményt“ akar Németországnak nyújtani

Engedjék meg Németországnak, hogy néhány ágyut és tankot megtartson, ha a többi országok le is szerelnek

Genf, szeptember 19. A lapokhoz érkezett táviratok szerint még nézeteltérések állanak fenn az angol és francia kormányok között a fegyverkezések nemzetközi ellenőrzésének előfeltételei és a leszereléssel való kapcsolatuk kérdésében. Diplomáciai körökben az ellenték teljes elsimítását már nem is várják korábbi időpontra, mint a genfi tárgymegbeszélések idejére.

Az angol-francia leszerelési eszmecsere egész napon át folyt a Quai d'Orsayon. Délután bekapcsolódott a tárgyalásokba Daladier is. A két delegáció a minisztertanácsoknak fog jelentést tenni az eszmecsere eredményéről. Kedden a megbeszéléseket még folytatják Norman Davis bekapcsolásával, aki átadja Daladiernak Roosevelt üzenetét, amely hír szerint azt hangoztatja, hogy világ érdekek fűződnek a leszereléshez s ezt külön megfontolásra ajánlja.

Maodonald miniszterelnök fogadta Norman Davis amerikai leszerelési főmegbízottat, aki átadta Roosevelt elnök üzenetét, amelyben az amerikai elnök újólag kifejezésre juttatja a pozitív együttműködésre irányuló akaratát a leszerelés terén. Az amerikai főmegbízott elhagyta az angol fővárost Párizsba utazott, hogy tárgyaljon Daladierral és Paul Boncourral. Urvanazzal a vonattal indult el Londonból Genfbe Henderson a leszerelési konferencia elnöke is, aki Párizsban szintén megszakítja utját.

Beavott helyen egy hírlik, hogy

Olaszország azt javasolja, hogy a fegyverkezések nemzetközi ellenőrzésének bevezetésékor engedélyezzenek Németországnak néhány példányt a békeszerződés által eltiltott nagy ágyukkal felszerelt tankokból és bombavető repülőgépekből. Ezeket megtarthatná Németország akkor is, ha a többi hatalmak már megkezdénék a tényleges leszerelést.

Az UJ KELET olcsó könyvei

Smedley: Magányos asszony	147 Lei
Patentör: Pénz	87 Lei
Juhász: Hősök, tudósok, emberek	147 Lei
Molnár Ferenc: Harmonia	54 Lei
Sigrid Undset: Koszoru	144 Lei
Schalom Asch: Moszkva	168 Lei
Schalom Asch: Pétervár	168 Lei
Marai: Csutora	117 Lei
Galeworthy: Vagyon urai	70 Lei
Galeworthy: Biró előtt	75 Lei
Karinthy: Hasmütét	72 Lei
Babits Mihály: Gólyakaliva	
(kötve)	57 Lei
Juhász: Japán	86 Lei
Juhász: Olaszország	36 Lei
Pap: Megszabadították a haláltól	87 Lei
Adanov: Thermidor 9.	90 Lei
Adanov: Összeszkívés	90 Lei

Megjelent a Romániai Zsidó Tudományos Egyesület ötödik évkönyve

— Szerkesztette: Dr. M. A. Halevy —

A romániai Zsidó Tudományos Egyesület 5. évkönyve dr. I. Niemerower fő-rabbi-szenátor 60 éves jubileumának van szentelve. Valamint terjedelme, egy értékes tartalma is méltó dr. Niemerower hírnevéhez.

A 160 oldalra terjedő, gyönyörű kiállítású mű két részre oszlik. Az egyik héber, a másik román, német és francia nyelven irt tanulmányokat foglal magában.

Dacára annak, hogy az öt éves — tehát aránylag fiatal — egyesület nagy anyagi nehézségekkel küzd, az Évkönyv szellemi részén ez nem vehető észre. Sőt megállapítható, hogy annak tudományos értéke messze túlhaladja az országos határokat. Ezen szép eredmény az Egyesület főtitkára agilitásának és jó hírnevének tudható be. Ugyanis dr. Halevy már eddig is több jeles művet irt és adott ki és ennek révén az egész zsidó tudományos világgal összeköttetésbe jutott és így könyvnyelven szerzett az általa szerkesztett Évkönyvnek jeles munkatársakat.

A héber részben megjelent tanulmányok közül kiemeljük a következőket.

Az első értékes tanulmány dr. *Halevynek*, a szerkesztőnek jeles tollából való és azon Midrásokról szól, amelyeknek Móse rabénu a hősük. Ez dr. Halevynek kedvence témája, amelyről ő már több francia művet is irt (Mózes a történelemben és a legendában, Párizs 1927.) A Mózes körül forgó Midrásokról egy teljes művet készített ugyan és csupán anyagi hiánya miatt kénytelen azt kisebb részletekben kiadni. Kiseb terjedelmű *Mibasan* (Jeruzsálem) tanulmánya a Septuagintáról, a Szentírásnak eső görög fordításáról. Majd *M. J. Guttmann* rabbi cikke következik „A romániai chaszidizmus az elmúlt században” címmel, amelynek keretében nagyon érdekes, eredeti leveleket közöl.

Landau E. (Bukarest) és *Reicher I.* (Izmail) rabbi kisebb cikke után *Fleischer Lipót* (Temesvár) munkája következik. *Fleischer* megszerezte a vatikáni könyvtárban fekvő Ibn-Ezra kéziratos fotográfiáját. Ezen kéziratok a híres Ibn-Ezra asztrológiai műveit foglalják magukban. Ezeknek egy részét bevezetéssel és jegyzettel ellátva jelentette meg *Fleischer*, aminek egy a szaktudósok, valamint az Ibn-Ezra kommentáiraival foglalkozók jó hasznát vehetik.

A híres dr. *A. Kaminka* (Wien) és *I. Zoller* (Trieszt) értékes Szentírás magyarázatokat közöl, míg dr. *Halevy* a bukaresti zsidók történetéhez szolgáló kútfők közlésével zárja be az értékes héber részt.

Nem kevésbé értékes a nemhéber rész, amelynek első cikke ugyancsak dr. *Halevynek* román nyelven irt, 16 oldalra terjedő tanulmánya: „Documente aprerize in istoriografia evreo-română”, amely a román történetkutatók körében bizonyára nagy érdeklődésre fog szert tenni. A következő cikke a nagy hírű, Romániából Londonba emigrált dr. *M. Gaster* fő-rabbi írta, szintén románul. A cikk az ő kedvence témájába, a meseirodalomba vág.

Érdekes, hogy dr. *Halevynek* prof. dr. *Heinrich Loewet* (Berlin) is sikerült megnyernie munkatársnak. „Aegyptische Namen bei den Hebräern” című cikkel szerkesztette.

Tolsztoj

a 20. század mérlegén

Írta: Dr. Stern Ignác.
A világhírű író biográfiája napjaink megvilágításában.

Ara 10 lej

Kapható az Uj Kelet könyvsztyályában.

repele. Az ugyancsak nagy hírű prof. dr. *S. Krauss* (Wien) megjegyzéseket fűz dr. *Herzog* által kiadott Ibn-Ezra magyarázathoz. Most egy hosszabb tanulmány következik a körülméltetéséről, amely megérdemelné, hogy románul magyarra is lefordítsák. Ezt dr. *L. Mayersohn* írta.

Egyetlen francia nyelvű cikke is hoz az Évkönyv, Apr. *Galanté* konstantinápolyi egyetemi tanár tollából: „Moïse à la lumière de l'Histoire” címmel. A nép-

szerűbb cikkehez tartozik dr. *Abr. I. Mark* (Csernovic) rabbi: „Geth das Juden tum unter?” című írása, amelyben *Otto Helbernek* adja meg a méltó választ.

Dr. *L. Pap* (Brassó) történelmi kútfői és még néhány kisebb cikk zárja le az, értékes és változatos tartalmu Évkönyvet, amely az ország határain túl is jó hírnevet fog szerezni a Romániai Zsidó Tudományos Egyesületnek, amely a romániai zsidóságtól sokkal nagyobb anyagi támogatást érdemel meg, mint amilyenben részesül. Ezt annál is inkább kell kihangsúlyoznunk, mivel ez Romániának egyetlen zsidó tudományos egyesülete és mégis oly nagy anyagi gondokkal küzd, hogy ezen Évkönyvet is csupán más egyesületek segítségével tudta kiadni.

A mű annak szerkesztőjénél (dr. *M. A. Halevy*, Bukarest, IV. Lucaci 76.) kapható, ugyancsak nála jelentkeznek azok, akik évi 100–500 lej tagsági díj mellett az egyesület tagjai sorába lépni akarnak.

R. T.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL-MOZGÓ MŰSORA

Ma, szerdán és holnap, csütörtökön 3, 5, 7 és 9 órakor:

Eggerth Márta, Szöke Szakáll: Császárkeresés című világlágerben, Strauss zene.

Jön: Angelika nővér, Slavia-film Prága gyártmánya, a 20-ik század egyik legnagyobbosabb filmalkotása.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Szerda 3, 5, 7 és 9 órakor:
Nők a kémszolgálatban. Izgalmas dráma a tengeraltjárók kémszervezetéből. Főszerepekben: Trude v. Molo, Karl Ludwig Diehl, Theodor Loos.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Szerda 3, 5, 7 és 9 órakor:
Nagana. Szenzációs exotikus film. Főszerepekben: Tala Rivell és Melvyn Douglas.

AZ OPERA MŰSORA

Szerdától: Az üldözött. Főszerepekben: Eggerth Márta, Hans Albers, Gerda Maurus. Rendezte: R. Eichberg.

Soha ilyen olcsó könyvvásárt, 75 százalékos árszállítással Jaroslav Hasek: Infanteriszt Svejk című három kötetes könyve, A három kötet ára összesen csak 90 lej. Glaeser: 902-esek, ára 30 lej. Az Uj Kelet könyvsztyályában az összeg és 10 lej portóköltség előzetes beküldése mellett vagy utánvételt.

Felhívjuk a kereskedők és fogyasztók figyelmét arra,

hogy őrizkedjenek összetévesztési a Haifából importált kútfő „SHEMEN-MENORAH”-szappant más gyártmánya utánzattal, amely a „KASHER” felírást is utánozza.

A valódi SHEMEN-szappan felismerhetetlen minőségét lehetetlen utánozni, minthogy e szappan a haifai SHEMEN-gyár speciális receptje szerint kizárólag növényi olajokból készült.

A fogyasztók ügyeljenek a vásárlásnál és kérjenek kizárólag „SHEMEN-MENORAH”-szappant, amelynek Romániában is bejegyzett védjegye a következő:

Kérjük a fogyasztókat, hogy közöljék velünk ama kereskedő nevét, aki ha „SHEMEN-MENORAH”-szappant kérnek, utánzatot akar helyette kiszolgáltatni, hogy tisztességtelen verseny miatt ellene az eljárást megindíthassuk.

Acoco R.T.

A haifai SHEMEN-szappan vezérképviselése

Hirek, 1.15: Pontos időjelzés, időjárás, 1.30: Katonazene, 2.45: Hirek, 4: Ifjúsági előadás, 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, 5: A földművelésügyi miniszterium előadása, 5.30: Cigányzene, 6.30: Felolvasás, 7: Hegedű, 7.30: Angol nyelvoktatás, 8: Mézeskalács c. zenésjáték közz. a Studióból, 10.30: Pontos időjelzés, időjárás, majd grammofon.

Bécs, 15.45: Német operalemezek, — 20: Opera.

Berlin, 21: Vidám est.

Hamburg, 20.10: Millöcker: A koldusdiák c. operettje.

Langenberg, 20.05: Brahms: Rapszódia Goethe harzhegységi téli utazására. Utána Beethoven: Egmond nyitány.

Lipce, 21.30: Beethoven szonáták.

Varsó, 18.35: Mendelssohn, Chopin művei.

Milánó, 20: Grammofon, 20.30: Bellini: A kalóz c. operája.

Róma, 20.15: Szopránadok, 20.45: Könyvnyelven.

Prága, 22.30: Szalonzenei hangy.

Pozsony, 18.25: Zongorahangy.

Kassa, 18.20: Grammofon.

Brünn, 19.30: Musszorgszkij: Knovacsina c. zenedrámája.

Östó, 22.15: Eneknolycas.

Stockholm, 21: Karének, 22: Szórakoztató zene.

Svájci Aleman Adó, 20.30: XVIII. századbeli olasz zenekari művek.

Svájci Romand Adó, 20: Bach: Zenekari szvit, Schubert: V. szimfónia.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Aláírt hirdetések 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak egy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Szerényigényű leányt keresünk három éves fiúgyermek mellé, aki a háztartásban is segédkezne. Nyelvtudás előny. Ajánlatok e lap kiadóhivatába „Fürrészüzem” jellegre kéremnek.

Teljesen árva rokonom részére 100.000 lej készpénz hozománnyal, szigorúan valóságos 30–35 éves férjért keresek. Lehet özvegy is. Hivatásos követítők kíméljenek. „Százézer hiánytalanul”.

Allásban levő, sok évi gyakorlattal rendelkező tőkéltes magyar, német, francia levelező, angol nyelvismerettel, tudásához és gyakorlatához mért szerény igényekkel állást keres. Erdéklődni Rudolf Mosséné, Cluj.

1–2 ISKOLÁSGYEREK teljes ellátást kaphat külön szobával Pap-u. 38. Iső ajtó.

Egy-két urileány különszobában teljes ellátást kaphat esetleg zongorahangy-nálattal. Öhler főállatorvos str. Clemenceau 5b.

8 SZOBÁS modern villa mellékkeliségekkel cea. 3000 mt. telekkel eladó. Cluj, str. Gelu 30.

EGYETEMI HALLGATÓ lakást, teljes ellátást fürdőszoba használatával mérsékelt áron kaphat, öz. Jambor Adolfné, Erzsébet-ut 8.

EGYETEMI HALLGATÓ gimnáziumi, középiskolai előkészítést vállal, tanít talmudot, jó pedagógus, esetleg állandó instruktornak is elmegy. Megkereséseket a kiadó továbbít.

MEGVETELRE KERESK jó állapotban lévő, kútfő márkájú használt amatőr fényképezőgépet. „Amatőr” jeli gére a kiadóba.

A legízletesebb és legváltozatosabb vegetárius koszt a Schwartz Ignác vezetés alatt álló „Familia” kóser vegetárius étteremben kapható. Unió u. 10. hátul az udvarban. Egy menü (lev. főzelék, tészta) 25 lej. Abonoma ebédvacsora 900 lej, csak ebéd 600 lej.

Román egyetemi hallgató teljes ellátás ellenében korrepetálást vállal. Címeket a kiadóba kérek.

Csinosan butorozott különbejáratos szoba, teljes ellátással, olcsón kiadó. Str. Regina Maria No. 13.

HÍR

Ma szerdán a MARTA EGGERT CSÁSZÁ

Világláger! Jön: ANGI

— Eden és No

hez készülnek. angol államtitk

párizsi tanácsko

olasz fővárosba

val fognak tárgya

— Halálos szere

sportünnepélyen

Brünnben a Mas

keretében folyó a

körházba szállítás

— Magyar ker

csétfensége a spa

bonból jelentik:

70 mérföldnyire d

Magyar nevű 30

Antwerpenből áru

a portugál főváro

zetét sikerült me

— Kommunista

burgban, Berlinb

ban több komm

szervezkedés több

partóztatni.

— Sboiesky kün

kozta Pilsudsky

jelentik: Szeptem

meg a varsói Bel

Sobiesky-ünnepsé

rán átadták Pilsu

elefántesontból ké

HIREK

Ma szerdán a ROYAL MOZGÓBAN MARTA EGGERTH, SZÓKE SZAKALL CSÁSZÁRKERINGŐ

Világsláger! Strauss zene! Jön: ANGELIKA NÖVER.

Eden és Norman Davis Mussol-nihez készülnek. Genf-ből jelentik: Eden angol államtitkár és Norman Davist párizsi tanácskozásai befejeztével az olasz fővárosba várják, ahol Mussolini-val fognak tárgyalni.

Halálos szerencsétlenség a Magyar sportújságban. Prágából jelentik: Brnóban a Magyar sportújságok keretében folyó autóversenyen Hamilton angol versenyző szerencsétlenül járt s kórházba szállítás közben meghalt.

Magyar kereskedelmi hajó szerencsétlensége a spanyol vizeken. Lisszabonból jelentik: Leixoes kikötővárostól 70 mérföldnyire délnyugatra elsüllyedt a Magyar nevű 3079 tonnás hajó, amely Antwerpenből árukat készült szállítani a portugál főváros kikötőjébe. Személyzetét sikerült megmenteni.

Kommunista letartóztatások Hamburgban. Berlinből jelentik: Hamburgban több kommunista kurirt és az új szervezkedés több vezetőjét sikerült letartóztatni.

Sobiesky kürtjét egy zsidó ajándékozta Pilsudsky marsallnak. Varsóból jelentik: Szeptember 12-ikén tartották meg a varsói Belvedere kastélyban a Sobiesky-ünnepségeket, amelyeknek során átadták Pilsudsky marsallnak az elefántcsontból készült kürtöt, amelyet annakidején a lengyelek adtak Sobieskynak ajándékba, mert felszabadította a várost a török uralom alól. A kürtöt hosszú évekig egy orosz gyűjteményben őrizték. 1921-ben ezt az emléktárgyat Strassbourgban Simon Fischel nevű lengyelországi zsidó megvásárolta egy orosz hercegtől, aki a bolsevikiek elől menekült. A kürt vételára 3 ezer holland forint volt. Fischel elhatározta, hogy a történelmi értékű kürtöt Pilsudsky marsallnak ajándékozza és pedig a zsidók iránt tanúsított nagylelkű magatartásáért. A kürtöt Fischel személyesen vitte a strassbourgi lengyel konzul, Lechovsk társaságában Varsóba, ahol az emlékinneper az értékes műemléket átadta a marsallnak.

A kolozsvári rendőrség hírei. Ferenczi Erzsébet, Str. Cotita 5., feljelentést tett a rendőrségen, hogy 2500 lej értékű gyűrűjét ismeretlen tettesek ellopták. — Dobai Béla Sr. Petru Rareș 7. száma alatti lakos sikksasztásért feljelentette Takács Lajos Bartha Miklós ucca 9. szám alatti lakost. — A rendőrség bünyűi osztálya letartóztatta Nagy Margit 17 éves háztartásbelit, aki Szabó Ferenc kolozsvári lakostól 2500 lej értékű holmit lopott. A rendőrség átadta a kolozsvári ügyészségnek. — Bábut Salumia, a szülészeti kórházban lakó egyén, feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki 1500 lej értékű ruhaneműt lopott tőle. — A rendőrség bünyűi osztálya letartóztatta Neamtu Joan és Cizman Petre kolozsvári lakosokat, akik az utóbbi időben három betörést követtek el. A vizsgálat folyik.

Meghalt Bichou, Clemenceau tanácsadója. Párizsból jelentik: Bichou, aki három ízben volt a háború előtt és a háború alatt francia külügyminiszter s aki a béketárgyalások idején Clemenceau tanácsadója volt, vidéki házában 76 éves korában meghalt.

Az ukrán kisebbség tiltakozik az antiszemitizmus vádjá ellen. Bukarestből jelentik: A főváros sajtójának egy részében azt a vádat hangoztatták a bukovinai ukránok ellen, hogy ők is résztvettek a csernovცი antiszemita zavargásokban és hogy kapcsolataik vannak a romániai antiszemita pártokkal. A sajtóhírekre az ukrán nemzeti párt, az összes bukaresti újságokban nyilatkozatot tesz közzé, amelyben megállapítja, hogy a romániai ukrán nemzeti mozgalom teljesen távol áll mindenféle antiszemita tendenciától. Egyidejűleg megcáfolja a titkárság azokat a híreszteléseket, amelyek szerint az ukrán nemzeti párt elnöke, Zaloziecki szenátor tárgyalásokat folytatott volna Románia más olyan kisebbségi csoportokkal, amelyek az antiszemitizmust vetik programjukba.

Zsidó képviselők a Feysal királyt tartott gyászünnepségen. Haifából jelentik: Szeptember 14-ikén futott be Haifa kikötőjébe a „Despatch” nevű angol hadihajó, amely a Bernben elhunyt Feysal iraki király holttestét hozta. A koporsót a gyászlobogókkal díszített utvonalon vitték a repülőterre ahonnan a halottat repülőgépen szállították Bagdadba. A hivatalos gyászünnepségen résztvettek: Sir Artur Wauchope, palesztinai főkörmányzó és az összes hatóságok fejei. A zsidó testületek részéről a Jewish Agency, a Vaad Löumi és az Agudas Jisrael, valamint Haifa zsidó hitközsége képviseltették magukat.

Gyerekek, Diákok! Minden tankönyvet megkapnak Lepage-nál Betétkönyvet vásárolhatnak, ajándékokat kapnak, ingyen sorsjeggyel nyerhetnek hasznos nyereségy-tárgyakat.

Németellenes bojkottmozgalom Angliában. Londonból jelentik: November 5-re az angliai és írországi zsidóság Londonba országos nagygyűlést hívott össze, amelyen kimondani szándékoznak a németországi árak bojkottját.

Halálzás. Vogel Sámuel a Kalotaszegi Erdőipar r. t. volt tisztviselője VII. hó 16-án 65 éves korában elhunyt.

Német lapokat tiltották ki Ausztriából. Bécsből jelentik: A szövetségi kancellári hivatal a berlini Stahlhelmet és a Deutsche Zeitungot 3 hónapi időtartamra kitiltotta Ausztriából.

Véget ért a pennsylvániai szénbányászsztrájk. Londonból jelentik: A pennsylvániai szénbányászsztrájk véget ért, de az amerikai keleti partvidéken más iparágakban terjedőben vannak a munkabeszüntetések. A sztrájkok oka a munkabér körüli ellentétekből kerekedett.

A világ legmodernebb története: Wells: Nagy világtörténet 2400 lej helyett, könyvnap kiadás 800 oldal, 300 képpel, füze 130 lej, vászonkötésben 175 lej LEPAGE-nál Kolozsvár. Vidékre utánvéttel, portómentesen. Kérje az olvasó könyvek jegyzékét LEPAGE-tól.

Vaugoin osztrák hadügyminiszter látogatása Salzburgban. Bécsből jelentik: Vaugoin hadügyminiszter ma Salzburgba érkezett, ahol résztvett a helyi önkormányzat és a hazafias szervezetek díszszemléjén. A szemléte a csapatok díszfelvonulása zárta be.

Dr. A. Mihabhan, ismert cionista vezető, Tel Aviv volt polgármesteri titkárnak vezetése alatt álló KEDEM iroda megbízást kapott a tel avivi mintavásár vezetésétől, hogy Románia érdekeit képviselje a mintavásáron. Ismeretes, hogy az 1932 áprilisában rendezett levantei kiállítás, amelyen huszonöt állam vett részt, komoly erkölcsi és anyagi sikerrel zárult. Ezidén lesz huszonöt éves a tel avivi esodaváros megalapításának. A város vezetői elhatározták, hogy ezen jubileum alkalmából a Mischar Vótasia név alatt egyesített palesztinai ipari és kereskedelmi körökkel együtt különös súlyt és ünnepléses közönséget fognak a jövő évi mintavásárnak kölcsönözni. Ötven állam, közöttük Románia is képviselve lesz ezen a mintavásáron. A kiállítás kiállítandó áru szállításánál különböző kedvezményekben részesülnek. A kiállítás romániai érdekeit dr. A. Mihabhan (Str. Coltei No. 1. Bucuresti) képviseli.

Hitszónoklatok az ortodox zsidó templomban. Csütörtökön, roshasana első napján Glasner Akiba ortodox főrabbi a nagytemplomban tart hitszónoklatot. A második napon a Poale Cedek templomában, míg szombaton a nagytemplomban rendes sabbat tösuvoi prédikációját tartja.

A Haggibbor templom értesíti a bérloket, hogy a templomozás a következő órarend szerint lesz megtartva. Szerdán és csütörtökön a Mááriv ima háromnegyed hét órakor kezdődik, míg a reggeli ima reggel hétkor. A templom rendezősége felkéri a bérloket, hogy csakis a nekik kijelölt és számokkal ellátott helyeket vegye igénybe, hogy az esetleges zavarok elkerülhetők legyenek. A templom a Str. Filipescu 6. szám alatt a Salom Klub helyiségeiben lesz megtartva, ahol a még át nem vett jegyek szerda délelőtt 12 óráig átvehetőek.

Földregés Olaszországban. Rómából jelentik: Gremo-Dumbriában földlökések voltak érezhetőek. A lakosság a szabadba menekült s 24 órája nem tér vissza házaiba. A földlökések eddig jelentős kárt nem okoztak.

Alfonz kibékül a fiával. Párizsból jelentik: Ugy hírlik, hogy Fontainebleau-ba a napokban összehívják az egész spanyol exkirályi családot, hogy hivatalossá tegyék a kibékülést. Alfonz exkirály és rangjától házaságkötése miatt megvált fia, a volt asturiai herceg között.

BUTORT
mielőtt vásárolna, okvetlenül tekintse meg
BERKOVICS
műasztalos üzemét,
Str. Emjescu (v. Fadrusz János ucca) 2.,
hol a legújabb modellű és saját ízlése és elgondolása szerint készíti el,
Legmodernebbül felszerelt műasztalos-üzem.

Melyik lesz a világ legelső nagyhatalma? Miért esik vissza Anglia? Kinek jut Kina gazdasági kizsákmányolása? Mitől függ Szovjetország fejlődése? Mindezekre érdekesen és reálisan felel Horrakin: Mire tanít a gazdasági földrajz? című most megjelent könyv. Ára 40 lej. kapható az Uj Kelet könyvosztályán.

Öngyilkos lett Max Alsbergs. Dr. Max Alsbergs, az európaszerte ismert jogtudós, aki Berlin „Gleichschaltung”-ja után Svájcba emigrált, szept. 12-én öngyilkos lett. A szerencsétlen sorsu professzor már hosszabb ideje egy svájci magánklinikán tartózkodott.

Amerika menedéket ad a német zsidóknak. Washingtonból jelentik: Az amerikai társadalom, a polgári szabadságjog megvédéséért, harminchat előkelő polgára aláírásával felhívást intézett Roosevelt elnökhez. Ebben a felhívásban felkéri Roosevelt elnököt, hogy a bevándorlási törvényt módosítsa olyképpen, az Eszszakamerikai Egyesült Államok tradicionálisan ismét befogadják azokat, akik politikai vagy vallási okból kénytelenek tyranusok elől menekülni. Tehát a német állampolgárokat fogadják be.

NAPRÓL NAPRA

Hauptmann Az aranyhárfá c. darabja előadása ügyében folynak a tárgyalások, Bécsben csak az évad második felében, tavasszal fog színpadra kerülni az új Hauptmann-darab a Josefstädter Theaterben Reinhardt rendezésében és a főszerepekben Helene Thimmiggel és Conrad Veidttal.

A Theater an der Wien és a Volksoper ajánlatokat tettek Budapestén Alpar Gittának a Dubarry címszerepének bécsi előadására. Az énekesnő kijelentette, hogy a budapesti előadás előtt után fog dönteni, hogy mikor és melyik színházban mutatkozik be Bécsben az operettben.

Az Osso-filmgyár új filmeket akar készíttetni Budapesten. Az első filmet Bené Clair filmrendező fogja rendezni, aki a jövő hónap elején a magyar fővárosba fog utazni.

METALLUX

Bruno Walter szerdán Le Havreban hajóra száll és Amerikába utazik. New Yorkban decemberig a Filharmóniai Társaság több nagyzenekari hangversenyét fogja dirigálni. A karmester közvetlen karácsony előtt tér vissza Amerikából s Párizsban a Nagyoperában fog vezényelni ugyancsak zenekari hangversenyeket.

Johann Strauss hagyatékában teljesen kész operettet találtak, melynek címe Az én Ausztriám. Két librettista vállalkozott a szöveg elkészítésére s így még ebben a szezonban színpadra is fogják hozni az operettet.

Váltsa meg ujévi üdvözlétét a Keren Kajemet útján

1756

angol, francia, dán, holland, amerikai, német, olasz, osztrák, japán, svéd, orosz stb. pályázó közül az egyetlen magyar: Körmeny Ferenc nyerte meg a három legnagyobb angol és amerikai könyvkiadó cég által 1932-ben kiírt nemzetközi regénypályázat 1000 angol fontos (650.000 lej) első díját

A budapesti kaland

című nagy regényével. „A budapesti kaland”-ot eddig Románia olvasóközönségének nagyrésze nem vásárolta meg, mert 180 lejbe került. Május 25-én jelent meg az új olcsó kiadás. Az 500 oldalas könyv jó kiállításban, kemény fedőlappal csak

44 lej

lesz. Miután a könyv csak korlátozott példányszámban jelent meg, tanácsos, ha olvasóink és előfizetőink előjegyeztetik a könyvet az Uj Kelet kiadóhivatalában Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (Brassai u.) 10. Vidékiek a portóval együtt 64 lejt küldjenek be címünkre s a könyvet bérmentve azonnal elküldjük.

Nemcsak pénzt és munkát takarít meg, hanem a zsidó országépítéshez is hozzájárul.
Az üdvözléteket az Uj Kelet közli roshasnanai számában.
A megváltás díja: egyszerű üdvözlét folytatólagonan közölve 30 lej.
Egyszerű üdvözlét külön sorban 50 lej.
Keretes üdvözlét külön szöveggel 100 lej.
Nagyalakú, keretes üdvözlét üzletek, vállalatok, egyesületek részére 250 lej.
Üdvözléteket felvesznek a Keren Kajemet biztosok és perselyűritők, valamint az Uj Kelet megbízottai.

időjelzés, időjárás.
45: Hírek. 4: Ifjú
Pontos időjelzés, idő
üvelésügyi miniszter:
Cigányzene. 6.30:
gedű. 7.30: Angol
ékeskalács c. zenés
ból. 10.30: Pontos
hajd grammofon.
t operalemezek. —

est.
fillocker: A koldus-

Brahms: Rapszó-
ségi téli utazására.
mon nyitány.
roven szonáták,
ndelssohn, Chopin

mofon, 20.30: Bel-
ja.
oprándalok. 20.45:

zenekari hangv.
ngorahangv.
mofon,
szorgszkij: Knova-

volcas,
mek. 22: Szórákoz-

20.30: XVIII. szá-
művek,
20: Bach: Zene-
V. szimfónia.

HÍREK

szó 2 lej, vasta-
kisebb apró hírdé-
knek 30 százalé-
kérték díja előre
t csak egy tovább-
mellékelve van.

keresünk három
aki a háztartás-
világtudás előny-
bízhatóba „Fü-
nek.

al részére 100.000
al, szigorúan val
keresek. Lehet
vetitők kimélje-
anul”.

évi gyakorlatl
magyar, német,
ngol nyelvismere-
akoriathoz mért
st keres. Érdek-
Cluj.

EK teljes ellá-
ával Pap-u. 38.

onszobában tel-
eg zongorahas-
vos str. Clemen-

lla mellékhelyi-
t. telekkel el-

ATÓNÓ lakást,
a használatl
özv. Jámbor

ATÓ gimnázium-
tést vállal, ta-
rus, esetleg ál-
lmegy. Megke-
it.

ESEK jó álla-
káu használt
„Amatőr” Jeli

egváltóságabb
wartz Ignác
ilia” kóser ve-
pható. Unió u.
Egy menü (le-
lej. Abonoma
ebéd 600 lej.

tónó teljes el-
lást vállal. Ci-

különbejárati
olcsón kiadó.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Élesen szembekerültek egymással a Heimwehr és a rendi front

Dolfussnak választania kell és Dolfuss a Heimwehrt fogja választani

A keresztény szocialisták állanak a mérleg nyelén a két szembenálló párt között

Bécs, szeptember 19. (Saját tud.) Beszámolt az Uj Kelet az ausztriai Spittalban és Grácban tartott két gyűlésről. Az elsőt a nemzeti szocialisták tartották és a katonaság zavart meg, míg a másikat Winkler alkancellár hirdették és a horog keresztetek atakolták meg. A vasárnap különben jelentőségteljes nap volt Dolfuss számára. A különböző pártok külön-külön azt követelték, hogy Dolfuss valljon szint — természetesen mellettük.

Legsúlyosabban esik a latba Starhemberg beszéde, melyet Kufsteinban mondott. Starhemberg Winkler alkancellár szándékával szembehelyezkedve éppen az ellenkező fordulatot, az állam rendi fölépítését sürgette. Felszólította Dolfuss, hogy végezzen tisztogatást munkatársai között. Feltűnő volt beszédében a következő kijelentés:

— Örömmel üdvözlöm, hogy Dolfuss dr. a mi gondolatvilágunk alapjára helyezkedett.

Érdekes, hogy Winkler, a Rendi Front gyűlése után, amelyen a faszizmus elleni harcot hirdette, sajtókonferencián megszűrtte, hogy Dolfuss valljon szint: a demokrácia vagy a faszizmus híve-e? Az utóbbi esetben az alkancellár, mint mondta, nem maradhat meg a kormányban.

Miután így vasárnap minden erőcsoporthoz nyilatkozott az osztrák helyzetéről, együttes gyűlést tartott a **szociáldemokrata párt és a szabad szakszervezetek vezetősége is.**

Határozatban kimondták, hogy az osztrák szocialista párt csak a rend érdekében türe jogainak korlátozását, de nem engedti, hogy a barna faszizmus földre-ritse. A Heimwehr erőszakos államellenes támadása esetére a párt „meghozta a kellő határozatokat.”

A megzavart népgyűlések

A vasárnapi népgyűlésekről különben a következő érdekes és izgalmas részleteket jelenti az Uj Kelet tudósítója.

A Dráva mellett fekvő Spittalban vasárnap mozgósították az egész rendőrséget és csendőrséget, a kaszárnyában készenlétben állottak az alpesi vadászcsapatok, mert a betiltott nemzeti szocialista párt tömeggyűlésre csődítette össze a környék horogkereszteseit.

Dél előtt parasztszereknek, autóknak és teherkocsiknak hosszú sora hozta vidékről a népet, még többen érkeztek gyalogszerrel és a kerületi kapitányság előtt gyülekeztek. A tüntetés egyik vezetője azt követelte, hogy a kormány helyezze vissza állásába Kernmayert, Karinthia elmozdított nemzeti szocialista tartományi főnökét, vonja vissza a tartományi kormányt a nemzeti szocialista párt ellen irányuló rendeleteit és a pártot betiltó határozatát.

Ezzel a követelésekkel küldöttség ment a gyűlésről a helyettes tartományi főnökhöz, aki megígérte, hogy a tömeggyűlés határozatát eljuttatja a kormányhoz, mire a vezetők megígérték, hogy gondoskodnak a rend fenntartásáról. Ennek ellenére a tüntetők nem oszlottak szét, sőt fenyegetően léptek fel a karhatalommal szemben.

Két rendőrtisztviselőt véresre vertek általános kavargás támadt, mire a csendőrség vezetője katonai segítséget kért. Az alpesi vadászok futólépésben jöttek a veszedelem színhelyére és szuronysegezve mentek a tömeg közé. A nép sorából közönségre zúdítottak a katonákra, a parancsnokló tisztet egy jókora kődarab fején találta és súlyosan megsebesítette. Szuronysegezve oszlatta szét a katonaság a tüntetőtömeget, miközben hat falusi paraszt többé-kevésbé súlyosan megsebesült. Délutánra a katonaság a csendőrkkel együtt helyreállította a rendet.

Az uccákon géppuskákat és drótsövénykerítéseket állítottak fel.

A Heimwehr és Winkler alkancellár közötti konfliktust nem lehet elsimítani

Bécs, szeptember 19. A Neue Freie Presse nagy veszélyt lát abban, hogy újra kiéleződtek a nemzeti rendi front és a Heimwehr ellentétei. Az Arbeiterzeitung felveti a kérdést, merre vezet Ausztria vezetőinek útja. A Reichpost azt hangoztatja, hogy nem helyes a jobboldal forszalkodása, amikor újra olyan jelek mutatkoznak, hogy a baloldal szerveződik. A Neues Wiener Tageblatt szerint a kormányt támogató pártoknak meg kell találniuk a közös bázist. Nem elég, hogy mindkét oldalról hajlandók támo-

gálni Dolfuss, ha közben egymás ellen harcot szítanak.

Az Österreichische Abendblatt alban komitások erkölcséhez méltó tettek minősíti Winkler alkancellár gráci beszédét a Heimwehr háttámadásáért.

A Neugeheitsweltblatt azt hangoztatja, hogy ninesen szó a kormányzati rend szer megváltoztatásáról. Kétségtelen hogy a keresztény szocialisták kongresszusa amelyet a közeljövőben meg fognak tartani, döntő hatással lesz Ausztria jövőbeli belső politikájának alakulására.

Kit választ Dolfuss? Több lap információt szerez Dolfuss, ha választania kell, a Heimwehrt fogja választani Winkler nemzeti rendi frontja helyett.

Máris tiltakoznak az egyetemi hallgatók

Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. A jasi egyetemen a rektorátus kifüggesztette azt a határozatát, hogy minden beiratkozó egyetemi hallgató nyilatkozatot ír alá, mely szerint nem vesz részt törvényen kívül helyezett politikai szervezetekben. Míndazokat, akik nem alkal-

mazkodnak a rendelkezéshez, kizárják az egyetemről. Miután a Vasgárdát és a LANC-ot az egyetemi tanács nem ismeri el törvényesnek, a diákok körében nagy izgalom uralkodik a rendelet miatt. A diákok október elejére tiltakozó gyűlést hívtak egybe.

Emberek százai lelték borzalmas halálukat az amerikai orkánban

Egész Amerika fölött dühög a pusztító ciklon, mely — Newyorkot csodálatosan elkerülte

Newyork, szeptember 19. Néhány héten belül tegnap másodszer söpört végig egy irtózatos orkán az Egyesült Államok atlantióceáni partvidékén. A pusztulás igen nagy, sok ezer család lett hajléktalan, a kárt többmillió dollárra becsülik, arról azonban még nincs hír, hogy mennyi emberélet veszett oda. A távíró és telefonvezetékek mindenütt megszakadtak.

Az orkán, amely tegnapelőtt végigszántotta a Mexikói-öböl környékét, óriási félkör alakjában vonulva elérte az Egyesült Államok atlantióceáni partjait.

A Reuter-iroda jelentése szerint az északkarolinai Oriental városban ereje olyan nagy volt, hogy egy kis templomot teljesen megfordított a tengelye körül. Peterboro egyik szállodájában éppen maraton-táncverseny volt, amikor a vihart követő felhőszakadás következtében

előálló víztömeg elárasztotta a termet és a táncosok csak nagynehezen tudtak megmenekülni.

St. Luis santiagoói folyó áttörte a gátat és mint a Reuter-iroda jelenti, emberek százai lelték halálukat a hullámokban. A vihar az eddigi jelentések szerint Mexikóban és az Egyesült Államok déli partjain kilencven embernek okozta halálát. A sebesültek száma több száz, több ezer ember hajléktalanná vált.

Mielőtt az orkán Newyorkot elérte volna, irányát megváltoztatta a tenger felé vonult és az egész hajóforgalmat megbénította az újfunlandi Koralszigetek és az Egyesült Államok partvidéke közt. Egész Amerika felett dühögött a pusztító ciklon, amelynek itt hetven emberélet esett áldozatul. A mexikói Tumbukóban a város negyedrészt romba döntötte a forgószél s három külvárosát a földdel tette egyenlővé.

Királyi hadgyakorlatok lesznek ősszel

Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. Az Uj Kelet tud. A királyi hadgyakorlatok szeptember 27-ikén kezdődnek és október 12-ig tartanak. A manőverben az I., VII. és II. hadtest csapatai vesznek részt és nagyrészt Olteniába járnak szónak le. Résztvesznek a hadgyakorlatokon az ország összes lovassági és repülőosztagai. Szeptember 27-től 30-ig összpontosítják a csapatokat, eisejtől 5-ig történik a csapatok felvonulása, október 5 és 10. között a tulajdonképpeni hadgyakorlat, míg 10. és 12-ikén a műveletek kritikáját ejtik meg, majd végül a király előtti felvonulással fejeződik be a hadgyakorlat. A hadgyakorlat ideje alatt a király Sztalinán fog lakni a királyi kocsiban, majd Craiován, ahol a főbb hadgyakorlatok le fognak játszódni.

Az osztályorsjáték huzása

Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. Az Osztályorsjáték tegnapi huzásán a következő számok nyertek: 100 ezer lej: 77.779, 80 ezer lej: 33.750, 20 ezer lej: 35.986, 70.771 és 54.578, 15 ezer lej: 47.282, 22.869, 78.459, 64.500 és 18.283.

Allástalan bank-tisztviselők tüntetése

Bucuresti-Bukarest, szeptember 19. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap este 2000 banktisztviselő gyülekezett az egyik pénzintézet előtt és a jogtalan elbocsátások ellen tiltakozott. A tisztviselők a munkanélküli segély törvényesítését követelték. A csendőrség és rendőrség közbelépett, mire a tisztviselők a szindikátusokba vonultak vissza, ahol elhatározták, hogy tovább folytatják a harcot céljaik elérésére.

Megnyílt Rómában a nemzetközi reklámkongresszus. Rómából jelentik: Ma megnyílt Rómában a 4-ik nemzetközi reklámkongresszus, amelyre 13 országból érkeztek szakemberek az olasz fővárosba.

Az angol független munkáspárt nem dolgozik együtt a kommunistákkal. Londonból jelentik: A független munkáspárt érkeztelen elutasították az együttműködést a kommunistákkal.

Buresch visszatért Rómából Ausztriába. Bécsből jelentik: Buresch dr. osztrák szövetségi pénzügyminiszter repülőgépen visszaérkezett Rómából az asperni repülőtérré.

A magyar külügyminiszter visszatért Magyarországra. Párizsból jelentik: Kánya Kálmán magyar külügyminiszter este elhagyta a francia fővárost s visszautazott Magyarországra.

Csak korlátozott mennyiségben kapható Strindberg sorozatunk: Házasadjunk, Julia kisasszony, Haláltánc, Krisztina A négy kötet ára összesen csak 58 lej. Az összeg és portóköltés előzetes beklüldése mellett vagy utánvétellel az Uj Kelet könyvosztályában.

Genius Kis Lexikon

A legolcsóbb magyar lexikon a
nely 1818 másadján 110.000 sorban 40.000 ríket, 800 ábrát, 64 műmelékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 548 lej helyett 120 lej fűtve, 150 lej egész vászonba kötve. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltés (20 lej) előzetes beklüldése mellett (hátrahagyva) vagy utánvétellel.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. Telefon: 9-77.

Taxa postală plătită în nume No. 224.713-93

da Baron L. P. Telefon: 9-77. Havonta 118, évre 689, egész földre: Havonta 6, egész detések díjsza KELET az asidóság egyet keink utánnyo rás megjelölés

Roshasana

Lezártuk az 5. munkra. A zsidó szében pusztá e nálunk, Románi zét, hogy a puszt Zsidó koldusok az országot, me Maramarosban a bia egyes részén telik, hogy egy kenyeret.

A gazdasági kant egy más f nak: a faji meg rendinek hirdeté nak a reprezentá a zsidók évszázad öríttek utájlszó minden területén alkottunk ezen a adtuk e nyelv ket, akik beesik nemzetnek.

Most követ haj más országokban a barbárságot, az hirdet.

Kétféle nyomor a gazdasági és az ritás ellen. Küldé dök népe vagyun münkben, mert Iz multja garancia a Energiái pedig bi vendének.

Lezártuk az 568 gyunk az ujeszter tudjuk, mit hoz a tudjuk, hogy mi a gozni, küzdeni, aká

Minden zsidónak rék embernek bol

Ez is egy dol

Csodálatos, hogy kus annyira óvato Goga például e attól, hogy dobos beléle Olaszország. És ugy látszik sem, hogy a jóéty kává válik, pedig egy ember.

Rengeteg jó és r faragni ebből a dob Titulescuró, mint kettőről, mint táplá Olyan rossz zóvó lyeket éppen ugy ne ahogy Gogát és megemészteni.

De hogy a komo dolognak: feltűnő egyes politikusaik érdekében.

Goga és Argetoia szok után, a hivata mint a tüztől. Pedig a kérdés el tven fekszik.

Románia gazdasá lyezkesedéséről van s ott, ahol — kisanta — egyre jobban szig esenek kielégítő egy vannak a külföldi kellene már egy ki konferencia — és v te.

Visszatérünk Titu hoz. Igen, szükség ára, szükség volna egyk szelete lenne gyütt Gogával, Arg tuval, Ducával — m felet — mindenkive ebben az országban. Egységes dobostor nátl Moszkvaig m em megkösse végre tükai békét ezzel az Ez volna a régen estortája.